

Nr 75

Kungl. Maj:ts proposition angående vissa organisations- och anslagsfrågor m. m. rörande försvaret; given den 1 mars 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

ERIC HOLMQVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en sammanhållen datadriftorganisation för försvaret, kallad försvarets datacentral, inrättas den 1 juli 1974. Försvarets rationaliseringsinstitut föreslås bli chefsmyndighet för den nya organisationen, som under chefsmyndigheten skall ledas av en styrelse. Driften föreslås bli ekonomiskt självbärande.

Förslag läggs vidare fram om ändrat utbildnings- och övningssystem inom civilförsvaret. Förslaget innebär bl. a. att huvuddelen av befälet får en mera omfattande grundutbildning än f. n. För flertalet högre befälsbefattningar kan grundutbildningen minskas. Personal i manskapsbefattningar föreslås få två veckors, i vissa fall en veckas, grundutbildning. Endast omkring en tredjedel av manskapspersonalen berörs av grundutbildningen. Övningsverksamheten skall enligt förslaget syfta till att skapa samövade enheter. Övningarna skall bedrivas i form av enhetsövningar i så verklighetsnära miljö som möjligt. Övningstiden varierar mellan en och tre dagar. I systemet ingår även särskilda övningar för personal i nyckelbefattningar och mobiliseringsövningar. De föreslagna tjänstgöringstiderna ligger inom ramen för vad nuvarande civilförsvarslag föreskriver.

I propositionen föreslås också att en ny utbildnings-, övnings- och förrådsorganisation införs inom civilförsvaret. Fem skol- och förrådsanläggningar föreslås bli inrättade. För ändamålet avses civilförsvarets skolor i Rosersberg, Revingeby, Katrineholm-Malmby och Sandön utnyttjas. För Göteborgsområdet föreslås en ny anläggning. Genom omorganisationen förs bl. a. den materielhantering som f. n. åvilar läns-

styrelserna över till de nya skol- och förrådsanläggningarna.

Slutliga förslag läggs också fram beträffande de anslag som har tagits upp med beräknade belopp i prop. 1974:1 (bil. 6). Sammanlagt begärs anslag om 661 826 000 kr.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten i statsrådet den 1 mars 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *vissa organisations- och anslagsfrågor m. m. rörande försvaret* och anför.

Försvarets datacentral

Nuvarande försöksverksamhet m. m.

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1969:1 bil. 6 s. 26, SU 1969:4, rskr 1969:4, prop. 1969:110 s. 41 och 73, SU 1969:105, rskr 1969:249, prop. 1971:1 bil. 6 s. 113, FöU 1971:1, rskr 1971:60) pågår f. n. försöksverksamhet med gemensam datadrift för försvaret. Försöksverksamheten som bedrivs under benämningen försvarets datadriftorganisation är avsedd att pågå t. o. m. den 30 juni 1974.

Försvarets datadriftorganisation har till uppgift att huvudsakligen inom försvaret mot ersättning databehandla främst administrativa rutiner som löneuträkning och materielredovisning samt utföra visst metod- och utvecklingsarbete. Datadriftorganisationen redovisas f. n. som självbärande verksamhet under förslagsanslaget F1. Försvarets civilförvaltning. Försöksverksamheten omfattar en datadriftorganisation med en datadriftledning vid civilförvaltningen, sex datadriftenheter varav en vid civilförvaltningen, två vid försvarets materielverk och tre vid värnpliktsverket – samt tre stanscentraler i Kristianstad, Arboga och Karlstad. Dessutom finns en datadriftdelegation med uppgift att följa verksamhetens utveckling. Personalen vid datadriftenheterna är anställd hos den myndighet till vilken driftenheten är ansluten. Antalet anställda är f. n. ca 200. Omsättningen beräknas för budgetåret 1973/74 till ca 22 milj. kr.

Försvarets civilförvaltning lämnade i juni 1973 slutrapport om försöksverksamheten och förslag till organisation i princip av datadriften inom försvaret. Över rapporten yttrade sig bl. a. statskontoret. Statskontoret underströk de fördelar en sammanhållen datadriftorganisation kan ge och förordade ett organisationsalternativ som skulle leda till att den s. k. DAFA-modellen (prop. 1970:1 bil. 9 s. 37, SU 1970:7, rskr 1970:7) kom

att prägla datadriftorganisationen. Enligt denna modell leds driften av en styrelse som är underställd en chefsmyndighet.

Kungl. Maj:t har i juni 1973 beslutat om framtida organisation i princip av datadriften i försvaret. I samband härmed uppdrog Kungl. Maj:t åt försvarets civilförvaltning att i samråd med försvarets rationaliseringsinstitut och under medverkan av överbefälhavaren lägga fram detaljförslag till organisation av datadriften i försvaret jämte erforderliga instruktionsbestämmelser. I uppdraget angavs att inom försvaret skulle organiseras en sammanhållen datadriftorganisation bestående av en driftledning med direkt underställda datadriftenheter och stanscentraler och med en förvaltningsmyndighet som chefsmyndighet. Organisationen skulle under chefsmyndigheten ledas av en styrelse. Driften skulle vara ekonomiskt självbärande. Vid utarbetandet av förslaget borde de erfarenheter statskontoret gjort rörande bl. a. uppgiftsfördelningen mellan styrelse och chefsmyndighet beaktas. Kungl. Maj:t har i prop. 1974:1 (bil. 6 s. 67) räknat med att ett nytt delprogram (anslag) kallat 5.24 (F24) Försvarets datadriftorganisation skall tillkomma genom utbrytning ur delprogrammet 5.1 (anslaget F1) Försvarets civilförvaltning.

Förslag till ny organisation

Försvarets civilförvaltning har i februari 1974 i samråd med försvarets rationaliseringsinstitut lämnat förslag till sammanhållen datadriftorganisation inom försvaret. Förslaget har utarbetats på grundval av ett organisationsförslag från en särskilt tillsatt ledningsgrupp bestående av företrädare för civilförvaltningen, rationaliseringsinstitutet och överbefälhavaren. Civilförvaltningens förslag ansluter i princip till ledningsgruppens förslag som bl. a. innefattade försvarets rationaliseringsinstitut eller försvarets materielverk som chefsmyndighet och en styrelse med tio ledamöter.

Civilförvaltningens förslag som bygger på de principer som angavs i Kungl. Maj:ts tidigare återgivna beslut i juni 1973 innebär bl. a. följande.

Den sammanhållna datadriftorganisationen föreslås ingå i krigsmakten och benämnas försvarets datacentral (FDC). För utnyttjande och service av datamaskiner bör upprättas produktionsavtal som reglerar kundens och FDC:s ömsesidiga åtaganden. FDC:s uppgifter föreslås omfatta datamaskindriften avseende främst administrativa tillämpningar och administration av underhåll m. m. av bl. a. terminaler och linjer för kommunikation med FDC:s datamaskiner. I uppgifterna föreslås vidare ingå program- och datastansning, beredskaps- och krigsplanläggning, kundservice, vissa metodfrågor och vissa uppgifter inom området databasadministration. När så är möjligt av bl. a. sekretesskäl föreslås FDC kunna åta sig uppdrag även från uppdragsgivare utanför försvaret.

För kundernas behov av datamaskinkapacitet för administrativ databehandling skall resurser tillhandahållas eller förmedlas av FDC. Motsvarande gäller kundernas behov av stansning utanför den egna myndigheten med undantag för smärre tillfälliga uppdrag.

Chefsmyndighetens uppgifter skall bl. a. vara att besluta i frågor där framställningar skall göras till Kungl. Maj:t. Vidare skall chefsmyndigheten besluta i frågor som rör långsiktig resursplanering. Chefsmyndigheten skall också ansvara för beredskaps- och krigsplanläggning av datadriften. Vid val av chefsmyndighet har försvarets materielverk och försvarets rationaliseringsinstitut ansetts vara tänkbara alternativ.

I förslaget förordas försvarets rationaliseringsinstitut som chefsmyndighet. Som skäl för sitt förslag anför civilförvaltningen att chefsmyndigheten måste vara neutral i förhållande till olika kundintressen. Civilförvaltningen anser därför att försvarets rationaliseringsinstitut är lämpligt som chefsmyndighet. För denna lösning talar vidare enligt civilförvaltningen att rationaliseringsinstitutet redan nu har kompetens för de uppgifter som chefsmyndigheten skall svara för. Däremot har institutet inte resurser för beredskaps- och krigsplanläggning, men civilförvaltningen har svårt att se att chefsmyndigheten i denna egenskap skulle ha någon uppgift att fylla under krigsförhållanden. Civilförvaltningen anser att de krav som i dessa hänseenden har ställts på chefsmyndigheten är överdimensionerade. Civilförvaltningen betonar emellertid att hänsyn måste tas också till datadriftens utformning i krigsorganisationen och anser det viktigt att överbefälhavaren vid behov ges direktiv- och anvisningsrätt i dessa frågor gentemot rationaliseringsinstitutet, trots att institutet inte tillhör krigsmakten och någon sådan rätt inte föreligger f. n.

Styrelsen föreslås bestå av högst åtta ledamöter.

Styrelsen föreslås bl. a. lämna förslag till chefsmyndigheten om framställningar till Kungl. Maj:t. Styrelsen förutsätts i förslaget ha en aktiv roll i konkreta driftfrågor.

FDC föreslås bestå av en chef och följande enheter som är direkt underställda chefen, nämligen planeringsenhet, teknisk enhet, dataregistreringsenhet samt driftenheter i Stockholm och Arboga samt en särskild driftenhet för främst värnpliktsverkets verksamhet med produktionsställen i Solna, Kristianstad och Östersund. År 1976 antas ytterligare en driftenhet tillkomma i Karlstad.

Den personal som skall ingå i FDC förs över från i första hand nuvarande organisationsenheter vid försvarets civilförvaltning, försvarets materielverk och värnpliktsverket. Den nya organisationen avses omfatta ca 210 anställda.

FDC föreslås erhålla ett förslagsanslag på 1 000 kr. för delprogrammet Försvarets datacentraler. Vidare föreslås att FDC får disponera en rörlig kredit om 6 milj. kr. Den rörliga krediten kan minskas om ackumulerade tillgångar från försöksorganisationen får föras över till FDC.

Den nya organisationen föreslås gälla från den 1 juli 1974.

Remissyttrandena

Som tidigare har nämnts har försvarets civilförvaltning utarbetat sitt förslag på grundval av ett organisationsförslag från en särskilt tillsatt

ledningsgrupp. Över sistnämnda förslag har överbefälhavaren, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, försvarets sjukvårdsstyrelse, fortifikationsförvaltningen, försvarets materielverk, värnpliktsverket, civilförsvarsstyrelsen och statskontoret yttrat sig. Särskilda yttranden har vidare avgetts av Försvarets civila tjänstemannaförbund (FCTF) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

Flertalet remissinstanser, bl. a. *överbefälhavaren*, förordar försvarets materielverk som chefsmyndighet. Skälet härtill är att chefsmyndigheten bör ingå i krigsmakten samt ha en krigsorganisation och vara representerad i högkvarteret. Chefsmyndigheten bör vidare vara underställd överbefälhavarens direktivrätt och ha kompetens för och erfarenhet av krigsplanläggning. Liknande synpunkter anförs av de övriga remissinstanser som förordar materielverket som chefsmyndighet. *Materielverket* anger att verket har stor erfarenhet som systemanvändare och datacentralkund samt egen erfarenhet av datadrift. *FCTF* och *SACO* anser att materielverket bör vara chefsmyndighet bl. a. med hänsyn till verkets kompetens inom dataområdet. *Fortifikationsförvaltningen* förordar försvarets civilförvaltning som chefsmyndighet.

Statskontoret avstyrker i sitt yttrande över ledningsgruppens förslag försvarets materielverk som chefsmyndighet bl. a. på grund av att ett samlat ansvar för ledning, samordning m. m. av datadriften inom försvaret inte ligger inom materielverkets kompetensområde. Att förlägga chefsmyndighetsfunktionen till en dominerande kund är vidare enligt statskontoret mindre lämpligt. Enligt statskontorets mening kan såväl civilförvaltningen som rationaliseringsinstitutet komma i fråga som chefsmyndighet. Statskontoret stannar för att rationaliseringsinstitutet bör tilldelas denna funktion. Statskontoret erinrar vidare om att utredningen förutsätter att överbefälhavarens direktivrätt utvidgas om myndighet utanför krigsmakten utses till chefsmyndighet.

Beträffande styrelsen för datadriften anser flera remissinstanser att den för att bättre kunna tillgodose skilda intressen bör vara större än som nu har föreslagits. *Statskontoret* anser att det bör vara representerat för att kunna redovisa sina erfarenheter av datadrift och för att kunna ta del av och påverka frågor som rör anskaffning av datamaskiner.

Departementschefen

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1969:110, SU 1969:105, rskr. 1969:249) bedrivs sedan budgetåret 1969/70 försök med gemensam datadrift inom försvaret. Försöken är avsedda att pågå t. o. m. den 30 juni 1974.

Kungl. Maj:t uppdrog i juni 1973 åt försvarets civilförvaltning att i samråd med försvarets rationaliseringsinstitut och under medverkan av överbefälhavaren utarbeta förslag till detaljorganisation för datadriften inom försvaret. Som riktlinjer för arbetet angavs att det inom försvaret skulle finnas en sammanhållen organisation för datadrift och att organisa-

tionen under en chefsmyndighet skulle ledas av en styrelse. Driften skulle vara ekonomiskt självbärande. Vid utarbetandet av förslaget borde civilförvaltningen beakta statskontorets erfarenheter av uppgiftsfördelningen mellan styrelse och chefsmyndighet i samband med datadrift inom statsförvaltningen i övrigt. För ändamålet tillsatte civilförvaltningen en särskild ledningsgrupp med företrädare för civilförvaltningen, rationaliseringsinstitutet och överbefälhavaren.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i de angivna riktlinjerna utarbetat ett organisationsförslag som sammanfattningsvis innebär följande. Den nya organisationen som enligt förslaget bör kallas försvarets datacentral (FDC) föreslås bestå av en chef med följande underställda enheter, nämligen en planeringsenhet, en teknisk enhet, en dataregistreringsenhet och driftenheter i Stockholm och Arboga samt en driftenhet för främst värnpliktsverkets verksamhet med produktionsställen i Solna, Kristianstad och Östersund. Styrelsen föreslås omfatta högst åtta ledamöter. Civilförvaltningen förordar försvarets rationaliseringsinstitut som chefsmyndighet.

Försvarets datacentralers uppgifter begränsas i förslaget till att omfatta huvudsakligen drift av datamaskinutrustning för kunder inom försvaret. Försvaret datacentral föreslås få ett förslagsanslag av 1 000 kr. och disponera en rörlig kredit av 6 milj. kr. Verksamheten avses omfatta ca 210 anställda.

Som civilförvaltningen har föreslagit bör försvarets datacentral ha försvarets rationaliseringsinstitut som chefsmyndighet. Institutet har erforderlig kompetens inom ADB-området och kan anses neutralt i förhållande till olika kundintressen. Jag kan i övrigt i allt väsentligt instämma i vad civilförvaltningen och statskontoret har anfört om chefsmyndigheten. I detta sammanhang vill jag understryka att chefsmyndighetens uppgifter bör kunna begränsas starkt. De datamaskiner som används i fred bör givetvis kunna användas även under krigsförhållanden. Överbefälhavaren bör kunna ge erforderliga direktiv för detta till försvarets datacentral. Jag avser att i annat sammanhang återkomma till Kungl. Maj:t beträffande de ändringar som med anledning härav bör göras i bl. a. instruktionen (1968:408) för överbefälhavaren.

Försvarets datacentral bör under chefsmyndigheten ledas av en styrelse. Under styrelsen bör finnas en chef för försvarets datacentral. För denne bör inrättas en extra ordinarie tjänst.

Verksamheten bör huvudsakligen omfatta drift av försvarets datamaskinutrustning. Eftersom försvarets datacentral i viss mån kan komma att konkurrera med andra datamaskincentraler bör taxorna principiellt inte belastas med kostnader för beredskapsåtgärder. Det bör uppdras åt överbefälhavaren att i särskild ordning budgetera kostnaderna för dessa. Övervägande datadrifttekniska skäl talar för att driften vid de datamaskinanläggningar som är knutna till värnpliktskontoren inordnas i försvarets datacentral. För att undvika störningar i värnpliktsverkets verksamhet bör verket och försvarets datacentral få i uppdrag att

utarbete en lämplig ansvars- och uppgiftsfördelning att tillämpas under det första verksamhetsåret.

Försvarets datacentral bör redovisas som ett särskilt delprogram under huvudprogram 5. Gemensamma myndigheter och funktioner.

Den nya organisationen bör vara ekonomiskt självbärande. Därför bör ett anslag av 1 000 kr. anvisas. Behovet av rörelsekapital för försvarets datacentral bör tillgodoses genom en rörlig kredit. Jag återkommer till dessa frågor i det följande.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att fastställa den närmare organisationen av försvarets datacentral liksom att ange arbetsuppgifter och arbetsfördelning mellan chefsmyndighet, styrelse och försvarets datacentral. Jag avser att i annat sammanhang återkomma till Kungl. Maj:t i dessa frågor och i frågan om styrelsens omfattning och sammansättning.

I de delar anställnings- och arbetsvillkor för personal vid försvarets datacentral är förhandlingsfrågor avser jag ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs. Det bör ankomma på försvarets rationaliseringsinstitut att snarast föreslå lämpliga åtgärder för att införa den nya organisationen.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. besluta att försvarets datacentral inrättas den 1 juli 1974,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad jag har förordat i det föregående inrätta en extra ordinarie tjänst som chef för försvarets datacentral,
3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsåtgärder som behövs i samband med att försvarets datacentral inrättas.

Ändrad utbildnings-, övnings- och förrådsverksamhet inom civilförsvaret

Inledning

På grundval av 1943 års civilförvarsutrednings betänkande om bl. a. luftskyddsorganisationen och den inbördes samordningen mellan de olika civila försvarsgrenarna antogs 1944 års civilförvarslag (1944:536). Genom denna lag infördes den nuvarande civilförvarsplikten..

Grunderna för nuvarande system för utbildning och övning av civilförvarspiktiga fastställdes av 1959 års riksdag (prop. 1959:114, SU 1959:85, rskr 1959:233) på grundval av bl. a. sakkunnigbetänkandet (SOU 1958:12) Civilförsvarets utbildning. Riksdagen godkände samtidigt principerna för den skadeavhjälpande verksamheten och civilförsvarets organisation i krig och fred. Förslagen i detta avseende byggde på 1953 års civilförvarsutrednings betänkande (SOU 1958:13) Civilförsvarets organisation.

Med 1959 års riksdagsbeslut som grund antog 1960 års riksdag (prop. 1968:5, 2LU 1969:3, rskr 1960:133) den nu gällande civilförvarslagen (1960:74). I denna lag regleras civilförvarspiktens omfattning och civilförvarsorganisationen för ledning, utrymning och undsättning m. m. Utbildning och övning bedrivs av civilförvarsstyrelsen vid statens civilförvarsskolor i Rosersberg, Revingeby, Katrineholm och Sandö samt av länsstyrelserna inom resp. län.

Med Kungl. Maj:ts medgivande har civilförvarsstyrelsen försöksvis bedrivit koncentrerad utbildnings- och förrådsverksamhet i Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Försöken har ägt rum i Revingeby. Försöken har inneburit att utbildning och delar av övningsverksamheten i nämnda län har genomförts vid anläggningen i Revingeby. Dit har också ansvaret för den fredstida förrådshanteringen förts över från länsstyrelserna.

Civilförvarsstyrelsen har under våren 1973 redovisat resultatet av försöksverksamheten och länsstyrelsernas synpunkter på denna. Styrelsen har därefter i samband med programplanen för perioden 1974/75—1978/79 kommit in med förslag till utbildningsprogram för det lokala allmänna civilförsvaret och till fredsorganisation för utbildnings- och förrådsverksamheten.

Nya riktlinjer för civilförsvarets utveckling har beslutats av 1972 års riksdag (prop. 1972:75, FöU 1973:17, rskr 1972:231). Enligt beslutet skall bl. a. det lokala allmänna civilförsvaret begränsas till den omfattning det hade den 1 juli 1972 eller till omkring 90 % av 1960 års civilförvarsorganisation. Vidare skall, förutom befälet, endast ca 50 % av manskapet utbildas i fredstid. Beslutet innebär också viss begränsning i verkskyddsorganisationen.

Utbildning och övning m. m. för civilförsvarspliktiga

Nuvarande ordning

Civilförsvarsplikten

Enligt civilförsvarslagen är varje svensk medborgare som är bosatt inom landet skyldig att fr. o. m. 16 t. o. m. 65 års ålder fullgöra sådan tjänstgöring i civilförsvaret som vederbörandes kroppskrafter och hälsotillstånd medger.

Under civilförsvarsberedskap gäller ingen begränsning av tjänstgöringsskyldigheten. Under annan tid är civilförsvarspliktig inte skyldig att tjänstgöra annat än för utbildning och övning. Om det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen får dock Kungl. Maj:t förordna att civilförsvarsplikt skall fullgöras även under tid då civilförsvarsberedskap inte råder.

För utbildning i fredstid begränsas tjänstgöringsskyldigheten till högst 30 dagar. För civilförsvarspliktig som har krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan kvalificerad befattning får utbildningstiden utsträckas till högst 60 dagar. Värnpliktig som är inskriven i civilförsvaret kan åläggas att delta i utbildning och övning under den längre tid som han efter inskrivningen i civilförsvaret hade kunnat åläggas att tjänstgöra vid krigsmakten. Varje civilförsvarspliktig är dessutom skyldig att delta i övning i högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår.

Personal

Civilförsvaret anordnas dels som allmänt civilförsvaret, som omfattar lokalt civilförsvaret i civilförsvarsområden och regionalt civilförsvaret i form av undsättningskårer m. m., dels som verkskydd. Den personal som i första hand skrivs in i civilförsvaret är män som lämnat värnpliktsåldern eller som frikallats från värnpliktstjänstgöring, värnpliktiga som fått uppskov från krigstjänst, kvinnor som inte har vårdnadsplikt eller barn i åldern under 16 år, samt vissa vapenfria tjänstepliktiga. Dessutom tjänstgör i civilförsvarets krigsorganisation befälsanställda som har gått över från reservofficersanställning i krigsmakten.

Med annan personal tecknas frivilligavtal om permanent tjänstgöring i civilförsvaret under beredskap och krig samt om deltagande i övning under fredstid.

Huvuddelen av de nyinskrivna i civilförsvaret är män som under året uppnår 47 års ålder. Personal till undsättningskåren förs över från krigsmakten vid 33–38 års ålder. Riksmedelvärdet för kvinnornas andel bland nyinskrivna i det lokala allmänna civilförsvaret är sedan flera år tillbaka ca 14 %.

Utbildning

Civildöförsvarspliktig måste med stöd av civilöförsvarslagen vara inskriven i civilöförsvaret för att kunna kallas till utbildning. Övningsskyldighet gäller däremot för alla civilöförsvarspliktiga oavsett om de är inskrivna i civilöförsvaret eller inte.

Bestämmelser om högsta antal dagar eller timmar för grundutbildning av de olika utbildningskategorierna har fastställts av Kungl. Maj:t i utbildningskungörelsen (1960:655) enligt följande sammanställning.

Utbildnings- kategori	Befattning	Högsta antal dagar el- ler timmar för utbild- ning
A	Högre befäl med särskilda ledningsuppgif- ter vid civilöförsvarets krigsorganisering och befäl i undsättningskår	80 dagar
B	Sektionschef och adjutant i lednings- central och högre befäl i ledningskårs fältorganisation m. fl.	60 dagar
C	Manskap i undsättningskår Civilöförsvarschef, distriktschef, pluton- chef, vissa kärnspektörer, verkskydds- ledare m. fl.	60 dagar 30 dagar
D	Avdelningschef, gruppchef m. fl.	15 dagar
E	Manskap (vissa befattningar)	60 timmar
F	Manskap (vissa befattningar)	35 timmar

Utbildningen av personal i olika befattningar sker enligt utbildningsplaner som har upprättats av civilöförsvarsstyrelsen och fastställts av Kungl. Maj:t. Utbildningsplanen tar upp den utbildningskategori vederbörande är hänförd till samt anger utbildningstidens närmare omfattning i dagar eller timmar och utbildningens ändamål. Utbildningstiderna är i princip desamma för befattningar i allmänt civilöförsvar och verkskydd.

För befälsanställdas tjänstgöring i civilöförsvarets krigsorganisation gäller kungörelsen (1962:578) om befälsanställning i civilöförsvarets krigsorganisation.

Tjänstgöring inom civilöförsvaret för vapenfria tjänstepliktiga sker enligt lagen (1966:413) om vapenfri tjänst samt kungörelsen (1966:414) med vissa bestämmelser om vapenfria tjänstepliktiga. Tjänstgöringstiden för vapenfria tjänstepliktiga som är tilldelade civilöförsvaret uppgår till 420 dagar.

Vissa befattningar med enklare uppgifter kräver inte särskild civilöförsvarsutbildning. Sådan utbildning ges heller inte till den som skrivs in i befattning och har sådana civila yrkeskunskaper eller färdigheter som svarar mot det mål som gäller för befattningsutbildningen. Den som inte får särskild civilöförsvarsutbildning övas dock i sin befattning.

Utbildningsformer

Utbildningen inom civilförsvaret bedrivs som heltidsutbildning, deltid-utbildning eller kombinerad heltids- och deltidutbildning. Heltidsutbildning innebär att minst sju timmar av dygnet tas i anspråk för utbildning och att dagersättning utbetalas åt civilförsvarspliktig. Utbildningen ordnas som internatkurs eller dagutbildning. Vid dagutbildning bor eleverna i hemmet och transporteras varje dag till och från utbildningsplatsen. Allt befäl får heltidsutbildning, medan utbildning av manskap enligt utbildningskungörelsen företrädesvis skall anordnas på deltid. För manskap i civilförvarsområden där elevunderlaget är otillräckligt kan dock heltidsutbildning anordnas gemensamt för flera civilförvarsområden. Heltidsutbildning kan också bli aktuell för civilförsvarspliktiga som på grund av förvärvsarbete m. m. inte kan utbildas på deltid. Dagersättning utgår som regel inte vid deltidutbildning eftersom denna normalt anordnas på kvällstid.

Kombinerad heltids- och deltidutbildning innebär att kurs för manskap delvis genomförs under lördagar och söndagar och i övrigt på kvällstid. Heltidsutbildningen i detta sammanhang beror på att vissa moment av utbildningen kräver övningsfält, skjutbana eller liknande anordningar.

Fr. o. m. budgetåret 1973/74 bedrivs ingen utbildning som deltid- eller kombinerad utbildning.

Övningar

Övningstiden för civilförsvarspliktiga är som nämnts i det föregående högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår. Enligt nuvarande riktlinjer skall krigsorganisationen övas enhetsvis med i princip fyra års intervall. Vissa ledningsorgan skall övas vartannat år, bl. a. personal för ledning av undsättning, utrymning och mobilisering. Beroende på otillräckliga övningsresurser m. m. har övningsprogrammet inte kunnat genomföras i full utsträckning.

Med undantag för undsättningskårerna i vilka personalen i regel fullgör kvarstående värnpliktstjänstgöringstid genomförs övningarna regelmässigt på de civilförsvarspliktigas fritid. Den främsta anledningen till att övningar genomförs på sådant sätt är att den civilförsvarspliktige med nuvarande ersättningssystem inte kan få ersättning för eventuellt inkomstbortfall.

Övningsverksamheten planläggs i stort av civilförsvarsstyrelsen, medan länsstyrelsen genomför övningarna i länet. Övningarna kan delas in i följande tre grupper.

1. Övning med ledningscentraler och fältstaber (ca 20 timmar vartannat år).
2. Övning med personal för utrymning och mobilisering (9-12 timmar varannat eller vart fjärde år).
3. Enhetsövning för grupp (7-14 timmar vart fjärde år).

Övningstyp 1 avser främst övning i ledning av undsättning. Övning av typ 2 sker i form av s. k. civilförsvarsorientering, dvs. personalen informeras om sina uppgifter. Övningstyp 3 slutligen är en praktisk övning, där bl. a. tidigare utbildning repeteras och kompletteras. Övningen avslutas med ett tillämpningsmoment. Inom ramen för försöksverksamheten vid civilförsvarsskolan i Revingeby har enhetsövningar om 14 timmar försöksvis genomförts.

Förslag till nytt utbildnings- och övningssystem för det lokala allmänna civilförsvaret och verkskyddet

Principiella överväganden

Civilförsvarsstyrelsen utgår i sitt förslag bl. a. från erfarenheterna av nuvarande utbildning och övning och analyserar kraven på rekrytering och utbildning. Styrelsen konstaterar att man med hänsyn till givna resurser har tvingats satsa på en antalsmässig uppbyggnad på bekostnad av kvaliteten. Trots detta har inte ett tillräckligt antal personer kunnat utbildas och övas, främst beroende på brister i de personaladministrativa åtgärderna. Styrelsen konstaterar också allvarliga brister i det lägre befälets förmåga att praktiskt leda samverkande enheter i krigsliknande miljö. Vidare har manskapets successivt försämrade befattningskunskaper efter avslutad grundutbildning inte kunnat återhämtas i övningsverksamheten.

Bristerna bör enligt styrelsen i huvudsak kunna avhjälpas genom att öka övningstiderna samt grundutbildningstiden för det lägre befälet och manskapet. Övningarna bör utformas så att det lägre befälet tränas i praktisk arbetsledning i krigsliknande miljö. Vidare bör rekryteringen förbättras och övningsintervallen bli tätare. Dessutom bör ytterligare personal avdelas för att planera, genomföra och utvärdera verksamheten.

Försöken med koncentrerad utbildnings- och förrädsverksamhet vid anläggningen i Revingeby visar enligt styrelsen att grundutbildningen för större upptagningsområden bör genomföras vid skolor som administreras av civilförsvarsstyrelsen. Personal ur verkskyddet bör i princip fortfarande få samma grundutbildning som gäller för det allmänna civilförsvaret.

Civilförsvarets krigsorganisation bör enligt 1972 års försvarsbeslut i lämplig utsträckning göras mer enhetlig. Därvid bör enligt civilförsvarsstyrelsen bl. a. undsättningsenheterna föras samman till undsättningsplutoner, bestående av räddnings-, brand- och sjukvårdsgrupper. Plutonerna skall enligt styrelsen kunna självständigt lösa uppgifter och bör därför samövas i fred. Övningarna bör förläggas till de ändamålsenliga utbildningsanordningarna vid civilförsvarsskolorna.

Övriga enheter i det allmänna lokala civilförsvaret bör med hänsyn till övningarnas karaktär och av praktiska och ekonomiska skäl övas vid civilförsvarsskolorna vid korta reseavstånd för de civilförsvarspiktiga och i annat fall lokalt av länsstyrelserna.

I fråga om övningar med verkskydd anser styrelsen att de nuvarande regelbundet återkommande civilförvarsorienteringarna för verkskyddschefer och verkskyddsledare bör utgå. Information till dessa befattningshavare bör i stället ges i skriftlig form eller vid länsstyrelsernas regelbundet återkommande inspektioner av de verkskyddspliktiga företagen. Även den övning som ges befäl för undsättande verksamhet vid de största av dessa företag bör utgå och ersättas med en kaderövning för befäl vid verkskydden. All personal bör regelbundet få information om det egna verkskyddets uppbyggnad, gruppering, utrustning, mobilisering m. m.

Övningar för enheter i verkskyddets skadeavhjälpande organisation bör bl. a. med hänsyn till verkskyddsenheternas utrustning hållas skilda från det allmänna civilförsvarets övningar. Tillgången på lämpliga utbildnings- och övningsanordningar bör tillsammans med reseavståndet för deltagarna bli avgörande för övningarnas förläggning.

Utbildningssystemet

Civilförvarsstyrelsen anser det inte möjligt att i nuvarande planeringsram för civilförsvaret utbilda manskap i den omfattning som krigsorganisationen och beredskapen fordrar. Styrelsen utgår emellertid från att organisationen efter mobilisering kan lösa sina uppgifter med successivt växande effekt trots att huvuddelen av manskapet inte utbildas i fred.

Med denna utgångspunkt föreslår civilförvarsstyrelsen att endast ca 30 % av manskapet för det lokala allmänna civilförsvaret grundutbildas. Styrelsen framhåller att den förvarning före krigsutbrott som man har att räkna med skall användas för att stärka beredskapen så att organisationen kan verka med full effekt när situationen så kräver.

För att möta risken att en sådan förberedelse tid uteblir eller blir otillräcklig föreslås att en mindre del av organisationen ges sådan utbildning att den kan mobiliseras snabbt och därefter omedelbart verka med full effekt. Ca 7 % av undsättningsorganisationen föreslås organiseras som sådana snabbt mobiliserbara s. k. S-enheter.

Det förhållandet att endast en mindre del av manskapet grundutbildas får konsekvenser för befälets grundutbildning och för övningarna med organisationen. Befälet får enligt styrelsen bara en mycket begränsad erfarenhet av praktisk arbetsledning under grundutbildningen. För att bl. a. tillgodose detta behov i den mobiliserade organisationen föreslås att en befattning för ställföreträdande gruppchef inrättas i undsättningsenheterna. Särskilt höga krav ställs vidare på att det lägre befälet och det manskap som grundutbildas har goda kunskaper om materielens konstruktion, handhavande och vård samt om hur olika praktiska uppgifter skall lösas.

Grundutbildningen skall sålunda i första hand omfatta befattningsutbildning. För högre befäl innebär detta utbildning i främst organisation, taktik, stabstjänst och förvaltning, medan lägre befäl och manskap

främst utbildas i materielltjänst och praktiskt arbete. Därutöver skall varje befattningshavare ges viss kunskap om bl. a. verksamhetsmiljön i krig samt utbildas i självskydd och omhändertagande av skadade.

För den personal som skall grundutbildas föreslås följande utbildningstider.

Typbefattning	Utbildningstid i veckor
Befäl i ledningscentraler och högre befäl	4–8
Gruppchefer	3
Manskap i allmänna civilförsvaret	2 (i vissa fall 1)
Manskap i verkskydd	1

För huvuddelen av befäl i ledningscentraler och högre fältbefäl föreslås att utbildningstiden får utgöra 4–5 veckor. För manskap inom det allmänna civilförsvaret med lämplig yrkesbakgrund begränsas utbildningstiden till en vecka.

Förslaget innebär att nuvarande utbildningstid för flertalet högre chefer minskar med ca två veckor. För plutonchefer, gruppchefer och manskap ökar tiden med en vecka.

Grundutbildningen bör genomföras som heldagsutbildning på vardagar. Antalet kurstyper minskar genom att utbildningen samordnas för befattningar med likartade kray på utbildning. För att förbättra uttagningen till högre befälsbefattningar görs slutligt urval först i samband med grundutbildningen.

I grundutbildningen bör tre olika slags kurser förekomma, nämligen introduktionskurser, befattningskurser och fortbildningskurser. Alla som skall grundutbildas genomgår befattningskurs.

Avsikten med *i n t r o d u k t i o n s k u r s* är att ge deltagarna grundläggande och motivationshöjande kunskap. Kursen avser också att ge länsstyrelsen underlag för den slutliga uttagningen till högre befälsbefattningar. Kursen omfattar miljö- och stridsmedelskunskap, totalförsvars- och civilförsvarskunskap, befattningsinformation och självskyddsutbildning.

B e f a t t n i n g s k u r s omfattar allmän utbildning, tjänstegrensutbildning samt vid behov taktisk utbildning i ämnena utrymning, skydd och undsättning samt mobiliseringskunskap. För huvuddelen av dem som skall utbildas utgör denna kurs den *enda grundutbildningen*.

F o r t b i l d n i n g s k u r s syftar till att ge kunskaper om främst större organisatoriska förändringar.

Föreslagna tider för grundutbildning ligger inom ramen för det högsta antal dagar som kan tas ut enligt nuvarande bestämmelser i utbildningskungörelsen.

Övningssystemet

Med utgångspunkten att endast en mindre del av manskapet grundutbildas anser civilförsvarsstyrelsen det vara viktigt att organisationen

övas. Genom övning bör samövade enheter skapas. Styrelsen utgår härvid från det tidigare nämnda antagandet att organisationen efter mobilisering kan lösa sina uppgifter med successivt växande effekt även om huvud delen av manskapet inte har grundutbildats i fred. Förutom att befäl och viss annan nyckelpersonal är väl utbildade i fredstid, bl. a. beträffande materielkunskap och praktisk arbetsledning, krävs övningsverksamhet i fred med manskap.

Styrelsen framhåller i detta sammanhang betydelsen av att till organisationen rekryteras civilförsvarspliktiga som så långt möjligt har en yrkesbakgrund som passar mot de krav befattningen i civilförsvarets krigsorganisation ställer. Den civilförsvarspliktige förutsätts sålunda i många fall behärska de maskiner, verktyg och arbetsmoment som förekommer i organisationen.

I princip föreslås alla enheter genomgå s. k. e n h e t s ö v n i n g om tre dagar för befäl och två dagar för manskap. Vissa enheter bör dock med hänsyn till sina uppgifter undantas från enhetsövningar. Andra enheter bör övas under kortare tid än de föreslagna, bl. a. enheterna i verkskyddet som föreslås övas under en dag.

Enhetsövningar för ledningscentral bör genomföras lokalt vid de egna anläggningarna, medan enhetsövningar för de undsättande enheterna bör genomföras i krigsliknande miljö (ruinstad). Innan övning i ruinstad påbörjas måste det utbildade manskapet av säkerhetsskäl orienteras om övningsanordningar och förberedas i enklare övningar. Vidare bör de informeras om civilförsvarets uppgifter och organisation samt få kunskaper i självskydd och viss utbildning i att ta hand om skadade.

Befäl och annan nyckelpersonal bör dessutom enligt styrelsen informeras om planläggningen i eget civilförvarsområde i fråga om mobilisering, gruppering och undsättning m. m. Denna utbildning bör ges inom ramen för en s. k. s ä r s k i l d ö v n i n g om högst en dag. I anslutning till de särskilda övningarna beräknas härutöver viss tid för omskolning och fortbildning.

Slutligen bör S-enheterna enligt styrelsen övas under en dag i mobilisering och i anslutning härtill ges en kortfattad repetition av sin befattningsutbildning. Övningstypen bör benämnas m o b i l i s e r i n g s ö v n i n g.

Det föreslagna övningssystemet innebär att alla enheter övas i ett fyraårsintervall. Organisationens enheter delas in i fyra grupper som övas enhetsvis vardera en gång under en fyraårsperiod. Vissa enheter och befattningshavare genomgår därutöver särskild övning eller mobiliseringsövning under året mellan två enhetsövningar.

Civilförvarsstyrelsen föreslår vidare att övningarna i princip förläggas till dagtid och att ersättning utgår till de civilförsvarspliktiga oberoende av på vilken veckodag övningen genomförs.

Den av civilförvarsstyrelsen föreslagna ändringen av övningstiden innebär inte att den nuvarande fredstida tjänstgöringsskyldigheten för civilförsvarspliktiga ökas. Med hänsyn till att tiden för övning enligt

förslaget anges i dagar i stället för i timmar bör dock viss ändring göras i civilförsvarslagen.

Rekrytering av civilförsvarspiktiga

Styrelsen framhåller att tillgången på värnpliktsavgången personal sjunker på grund av bl. a. minskande årsklasser av 47-åringar. Detta förhållande har inte kunnat mötas med tillräckligt ökad rekrytering av kvinnor och värnpliktiga från marinen och flygvapnet. Om flera yngre värnpliktiga förs över från det militära försvaret till civilförsvaret skulle enligt styrelsen kraven på antalet utbildade under 1980-talet kunna bli ca 20 % mindre än vad som gäller med dagens rekryteringsförutsättningar. En sådan föryrngning av organisationen innebär också att de fysiska krav som ställs på personalen lättare skulle kunna tillgodoses. Detta skulle också bli fallet om åldersgränsen för krigsplacering i civilförsvaret sänks från nuvarande 65/60 till 60/55 års ålder. Nuvarande förtidsavgångar före 60 års ålder styrker behovet av en sådan sänkning.

Civilförsvarsstyrelsen anser att möjligheterna att öka rekryteringen till civilförsvaret av värnpliktiga bör undersökas. Främst bör härvid en tidig överföring av s. k. B-dels-värnpliktiga från marinen och flygvapnet prövas. Vidare bör värnpliktiga i yrkesbrandkår generellt beviljas uppskov, i varje fall i åldern över 32 år.

Utbildnings- och förrådsorganisationen

Nuvarande ordning

Utbildningsorganisationen

Inom civilförsvarsstyrelsen handläggs utbildnings- och övningsfrågor vid utbildningsbyrån. I utbildningsbyrån ingår även befälsskolan och undsättningsskolan i Rosersberg samt civilförvarsskolorna i Katrineholm, Sandö och Revingeby. Vid skolorna anordnas kurser i internatform eller med dagliga transporter av elever till och från anläggningarna. Skolorna har heltidsanställda lärare och delvis väl utbyggda utbildnings- och övningsanordningar.

Vid befälsskolan utbildas allt högre befäl samt deltidsanställda instruktörer. Skolan anlitar den service utbildningsbyrån kan lämna tills civilförsvarsstyrelsen omlokaliseras till Karlstad.

Vid undsättningsskolan och delvis även i Revingeby utbildas vapenfria tjänstepliktiga samt personal ur civilförsvarets undsättningskårer. Vid undsättningsskolan utbildas vidare manskap från civilförsvaret i Stockholm. Utbildning av befäl och manskap är i övrigt förlagd till civilförvarsskolorna i Katrineholm, Sandö och Revingeby. Utbildning av manskap som inte kan beredas plats på civilförvarsskolorna sker vid provisoriska anläggningar.

Viss manskapsutbildning äger också rum i länen. Denna utbildning leds

och övervakas av civilförvarsstyrelsen men administreras av länsstyrelsernas försvarsenheter och sköts av lärare ur civilförvarsstyrelsen samt deltidsanställda instruktörer.

Signalskyddsutbildning sker vid totalförsvarets signalskyddsskola i Uppsala.

Civilförsvarets övningsverksamhet genomförs i regel lokalt och under länsstyrelsernas ledning utom beträffande undsättningskårerna. För övningar med ledningscentraler och fältstaber ställs övningsledare från civilförvarsstyrelsen till länsstyrelsernas förfogande.

Utbildningen av verkskyddspersonal är numera densamma som för det allmänna civilförsvarets personal. Såväl utbildning som övning kan genomföras vid civilförvarsskolorna, av länsstyrelserna eller — efter länsstyrelsens medgivande — av företag som är skyldigt att organisera verkskydd. I sistnämnda fall kan civilförvarsmyndigheterna ge visst biträde. Uppgift om den personal som har genomgått verkskyddsutbildning lämnas till resp. länsstyrelse.

Förrådsorganisationen

Civilförsvarets materielhantering i fred leds centralt av civilförvarsstyrelsen där utrustningsbyrån handlägger materiellfrågorna. Materiel anskaffas av civilförvarsstyrelsen. Länsstyrelserna administrerar var och en inom sitt län förrådsverksamheten. Länsstyrelserna svarar för att mobilisering planläggs och genomförs inom länen. För förrådsverksamheten finns förrådspersonal som huvudsakligen avlönas med medel som ställs till förfogande av civilförvarsstyrelsen. Denna personal är knuten till länsstyrelsernas försvarsenhet och leds av en byråinspektör (förrådsförvaltare) vid enheten. Denne fungerar också som mobiliseringsplanläggare och skall handlägga underhållsärenden i krigsorganisationen.

För att tillgodose utbildnings- och övningsverksamheten lånas materiel ur mobiliseringsförråd inom varje län.

Förslag till ny utbildnings- och förrådsorganisation

Överväganden

Civilförvarsstyrelsens tidigare redovisade förslag till nytt utbildnings- och övningsystem förutsätter enligt styrelsens mening också en ny utbildningsorganisation.

Endast om utbildningsverksamheten i största möjliga utsträckning förs samman till större enheter är det enligt styrelsen möjligt att använda avancerade utbildningsanordningar. Genom större utbildningsenheter förbättras också möjligheterna att utnyttja goda pedagogiska hjälpmedel. På så sätt höjs kunskapsnivån hos eleverna och deras förståelse och intresse för uppgifterna ökar. För att ett tillräckligt utbildningsunderlag för en sådan anläggning skall erhållas måste utbildningen samordnas inom större områden på samma sätt som vid försöken i Revinge.

Undervisningen bör enligt civilförvarsstyrelsen bedrivas i internatform i den mån eleverna inte dagligen kan färdas till och från anläggningen. Beläggningen bör vara sådan att verksamheten kan pågå i hela terminer.

De större anläggningarna ger också bättre förutsättningar för övningsverksamheten. Övningar kan genomföras med större enheter, vilket inte är möjligt i nuvarande organisation. Man kan t. ex. samöva enheter över gruppnivån. Såväl pluton- som gruppchefer får därigenom övning i arbetsledning i en realistisk situation.

De angivna utbildningsanläggningarna bör enligt styrelsen samordnas med en till anläggningarna förlagd förrådsdrift. En samlokalisering av utbildningen och hanteringen av mobiliseringsmateriel gör det möjligt att ge utbildningen de materielresurser som behövs. Styrelsen anser att det av ekonomiska skäl inte är möjligt att skaffa särskild materiel endast för utbildningsändamål.

Civilförvarsstyrelsen framhåller vidare att en samlokalisering av materiel-service med utbildningen och hanteringen av mobiliseringsmateriel också leder till rationaliseringsvinster och bättre möjligheter att möta tillfälliga belastningar i verksamheten. Sådana variationer förekommer för utbildningsservicens del vissa dagar under veckorna och vissa tider varje dag. Eftersom förrådstjänsten inte är tidsbunden i samma omfattning kan personal härifrån utan olägenhet disponeras om varigenom personalstyrkan bättre kan anpassas till verksamhetens behov. Denna rörlighet uppnås endast vid relativt stora förrådsenheter. Systemet har i viss utsträckning prövats i Revingeby och har medfört personalbesparingar. Under försöksverksamheten har det också visat sig att de långa avstånden mellan utbildningsanläggningen och avsides liggande förråd inte har varit betungande. Detta beror bl. a. på de ökade möjligheterna att planera och kombinera transporter till flera förråd samtidigt. Civilförvarsstyrelsen anser att en länsvis bedriven förrådsverksamhet ställer sig dyrare från drifts- och investeringssynpunkt.

Civilförvarsstyrelsen har vid sina överväganden också berört frågan om konsekvenserna för beredskapen av en samordnad förrådsdrift. Styrelsen utgår därvid från att materielens tillgänglighet är avgörande för beredskapen. Denna kommer enligt styrelsen att i huvudsak vara oförändrad i den föreslagna organisationen. Inga förändringar avses nämligen ske i ansvaret för beredskap och för planläggning och genomförande av mobilisering. Endast den fredsmässiga hanteringen av materielen förs över till de föreslagna anläggningarna. Länsstyrelserna kommer enligt förslaget att få full insyn i denna verksamhet.

Negativt från beredskapssynpunkt kan dock enligt civilförvarsstyrelsen vara att viss mobiliseringsmateriel kommer att förvaras vid anläggningarna och användas i utbildning och övning där. Det blir emellertid endast ett litet antal mobiliseringsförråd som berörs av detta. Den största delen av mobiliseringsmaterielen får ligga orörd i sina förråd. Minskningen av antalet förrådsanställda kommer också enligt styrelsen att påverka beredskapen i viss utsträckning. Denna påverkan blir emellertid förhållandevis liten eftersom de förrådsanställda utgör endast en liten del

av den personal som behövs vid mobilisering.

Civildéforsvarsstyrelsen påpekar vidare att en förutsättning för att beredskapen inte skall sänkas är att länsstyrelsernas försvarsenheter har tillräckliga resurser för mobiliseringsplanläggning.

Civildéforsvarsstyrelsen har övervägt olika alternativ när det gäller antalet anläggningar och deras lokalisering. Flera faktorer har beaktats vid dessa överväganden. Långa restider för elever och förrådsarbetslag bör undvikas samtidigt som antalet anläggningar bör hållas nere. Det förra talar för flera och därmed mindre anläggningar och det senare för ett litet antal stora anläggningar. Styrelsen har från kostnadssynpunkt studerat alternativ med tre, fem, sju och nio anläggningar och har därvid stannat för ett alternativ med fem anläggningar. Härigenom uppnås en rimlig avvägning mellan kraven på rationalitet och hänsyn till eleverna. Civildéforsvarsstyrelsens beräkningar ger bl. a. vid handen att en förrådsorganisation där omkring 20 % av materielstocken förvaltas av resp. anläggning är lämplig både från personal- och transportsynpunkt. Ökas eller minskas antalet anläggningar leder detta bl. a. till för hög resp. för låg arbetsbelastning på den som ansvarar för förrådsverksamheten. Transportsträckor mellan central anläggning och förråd som överstiger 30 mil bör tillåtas endast i undantagsfall. I den föreslagna organisationen kan även detta krav uppfyllas. Administrativa skäl talar enligt styrelsen för en områdesindelning som inte bryter länsgränser. Vidare bör elevupptagnings- och förrådsförvaltningsområden sammanfalla. Resvägarna för eleverna gör det dock nödvändigt att i vissa fall hänföra elever från samma län till två olika upptagningsområden. Av krigsorganisatoriska skäl anser civildéforsvarsstyrelsen det däremot omöjligt att göra motsvarande avvikelser beträffande förrådsförvaltningen.

Civildéforsvarsstyrelsen anser att en anläggning bör förläggas till vardera Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna. Vidare bör en anläggning förläggas till Mälardistriktet som har stor betydelse från kommunikationsynpunkt och som svarar för en stor del av civildéforsvarets krigsorganisation. Slutligen bör en anläggning finnas i Norrland.

För Stockholm kan civildéforsvarets anläggning i Rosersberg utnyttjas och för Malmö anläggningen i Revingeby. I Mälardistriktet kan på motsvarande sätt Katrineholmsskolan tillsammans med förråd i Malmby t. v. användas samt i Norrland Sandöskolan vid Kramfors. I Göteborgsregionen måste emellertid en ny anläggning byggas.

Organisationsförslag

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår att grundutbildningen av civildéforsvarspåliggande, huvuddelen av övningsverksamheten samt hanteringen av civildéforsvarets materiel i fred skall handhas av civildéforsvarsstyrelsen vid fem särskilt inrättade anläggningar för detta ändamål. Motsvarande verksamhet inom länsstyrelserna bör i samband därmed avvecklas.

Förslaget innebär att landet kommer att indelas i fem områden med

var sin utbildnings- och förrådsanläggning. Med vissa avvikelser beträffande upptagningsområdena för elever föreslås områdena få följande omfattning. S ö d r a o m r å d e t: Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads samt Malmöhus län. V ä s t r a o m r å d e t: Jönköpings, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Skaraborgs län. C e n t r a l o m r å d e t: Södermanlands, Östergötlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands samt Kopparbergs län. Ö s t r a o m r å d e t: Stockholm, Uppsala, Gotlands och Gävleborgs län. N o r r a o m r å d e t: övriga Norrland. De föreslagna avvikelserna beträffande upptagningsområdena för elever gäller Hallands län, där elever från den södra delen föreslås bli utbildade i södra området. Vidare bör elever från norra delen av Kalmar län hänvisas till centralområdets anläggning, elever från Kopparbergs län och elever från norra delen av Gävleborgs län till östra resp. norra områdets anläggning.

Förslaget förutsätter att vissa lokala övningsfält och förrådsfilialer kommer att finnas vid sidan av de sammanförda anläggningarna.

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår att de samordnade utbildnings- och förrådsanläggningarna indelas dels i en utbildningsenhet och en administrativ enhet under en skolchef, dels i en förrådsenhet under en intendent. Beläggningen vid varje enhet bör enligt styrelsen inte överstiga ca 250 elever. Enheterna avses organisatoriskt ingå i utbildnings- resp. utrustningsbyråerna inom styrelsen.

Skolchefen blir enligt förslaget platschef och svarar för planering och genomförande av utbildnings- och övningsverksamheten samt för den interna administrationen. Han får vidare direktivrátt över den utbildningsservice som ingår i förrådsförvaltningen. Intendenten skall svara för mobiliseringsförråden i området, utbildningsservice och materielunderhåll samt för underhåll av fastigheter, mark och vägar. Gemensamma frågor avgörs av skolchefen efter samråd med intendenten.

Utbildningen kommer enligt förslaget att till största delen förläggas till anläggningarna. Viss utbildning kan dock genomföras lokalt.

Beträffande verkskyddet hör högre befälsutbildning som hittills genomförs vid befälsskolan i Rosersberg. Utbildning av övrigt befäl och i förekommande fall manskap förläggs i princip till de föreslagna utbildningsanläggningarna. Undantag kan förekomma. Verkskyddets övningar anses kunna genomföras antingen vid utbildningsanläggningarna eller lokalt vid företagen eller vid övningsanordningar som civilförsvaret förfogar över. Verkskydden bör ha handlingsfrihet att välja att genomföra sina enhetsövningar vid företagen eller vid övningsfält som ställs till förfogande av civilförsvaret.

Länsstyrelserna föreslås i materielhänseende stå kvar som mobiliseringsansvariga.

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår att den nya utbildnings- och förrådsorganisationen införs successivt under åren fram till år 1978. Södra området med Revingebyanläggningen som tidigare har varit försöksanläggning är klar att genast ingå i organisationen. Under budgetåret

1975/76 kan östra området föras över följt av de centrala och norra områdena under budgetåret 1976/77. Tidpunkterna har valts bl. a. med hänsyn till personalläget. För västra området måste en helt ny anläggning projekteras och byggas.

Under uppbyggnadsskedet kommer fr. o. m. budgetåret 1977/78 den nya organisationen att behöva ett tillskott av 22 lärartjänster. Vidare behövs sammanlagt 22 nya tjänster för administration av anläggningarna i de västra, centrala och norra områdena.

På förrådssidan innebär omorganisationen att förrådspersonalen kan minskas från 216 till 134 personer. Minskningen bör kunna vara genomförd under år 1978.

Huvuddelen av nuvarande arbetsuppgifter för byråinspektörerna (förrådsförvaltarna) vid länsstyrelserna bortfaller enligt civilförsvarsstyrelsens mening till följd av den föreslagna omorganisationen.

Vissa förskjutningar i de föreslagna personalminskningarna kan väntas ske på grund av övergången till ny krigsorganisation.

Minskningen av förrådspersonalen kan ske fortlöpande genom avgång för pension, byte av anställning m. m. För att undvika att tvångsvis omplacera anställda föreslås vissa övergångsanordningar som väntas medföra smärre kostnadsökningar.

Med ledning av resultaten av försöksverksamheten i Revingeby räknar civilförsvarsstyrelsen med en årtlig rationaliseringsvinst på ca 3,5 milj. kr. vid driften av de nya anläggningarna. Härav avser 1 milj. kr. den besparing som uppnås om byråinspektörerna (förrådsförvaltare) vid länsstyrelserna dras in. Huvuddelen av vinsten ligger i personalminskningar i förrådsförvaltningen.

Omorganisationen medför ett investeringsbehov om 41 milj. kr. I detta belopp ingår emellertid ca 17 milj. kr. för att sanera barackbyggnader i Rosersberg. Civilförsvarsstyrelsen framhåller dessutom att betydande investeringar har uppskjutits i avvaktan på ställningstagande i organisationsfrågan.

Länsstyrelsernas synpunkter m. m.

Huvuddelen av länsstyrelserna är positivt inställda till att grundutbildningen förs samman till civilförvarsskolorna. Ungefär hälften av dem tar ställning för eller har inte något att erinra mot att även övningsverksamheten förs samman i avsedd omfattning. Vad avser förrådsverksamheten är flertalet länsstyrelser negativa till förslaget. Bl. a. framhålls att byråinspektörerna (förrådsförvaltarna) vid länsstyrelsernas försvarsenhet besitter ett materiel- och miljökunskande som är en förutsättning för att mobiliseringsplanläggningen skall kunna genomföras. Ett bortfall av dessa kan enligt länsstyrelserna knappast ersättas. Man finner vidare ansvarsfördelningen mellan berörda parter oklar och olämplig. Länsstyrelsernas inflytande på materielhanteringen anses från mobiliseringssynpunkt bli alltför liten.

I en till försvarsdepartementet inkommen skrivelse har *Sveriges verkskyddsförbund* bl. a. framhållit att möjlighet att bedriva verkskyddsutbildning som hel- eller deltidsutbildning bör finnas i fortsättningen. Verkskyddsförbundet anser också att föreslagen utökning av tiden för grundutbildning av räddningsledare och räddningsgruppchefer i verkskyddet inte är befogad. Sveriges verkskyddsförbund motsätter sig vidare att övningar för verkskyddet anordnas på arbetstid.

Departementschefen

Bakgrund

Civildförsvaret anordnas dels som allmänt civildförsvär, som omfattar lokalt civildförsvär i civildförsvarsområden och regionalt civildförsvär i form av undsättningskårer m. m., dels som verkskydd. Enligt civildförsvarslagen (1960:74) är varje svensk medborgare som bor i landet fr. o. m. 16 och t. o. m. 65 års ålder skyldig att tjänstgöra i civildförsvaret så långt hans kroppskrafter och hälsotillstånd medger (civildförsvarsplikt).

För utbildning begränsas tjänstgöringsskyldigheten till högst 30 dagar. För civildförsvarspliktig som har krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan befattning som kräver särskilda insikter eller färdigheter får utbildningstiden utsträckas till högst 60 dagar. Varje civildförsvarspliktig är utöver grundutbildningen skyldig att delta i övning högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår.

Närmare bestämmelser om högsta antal dagar eller timmar för grundutbildning av de olika utbildningskategorierna har fastställts av Kungl. Maj:t i utbildningskungörelsen (1960:655) för civildförsvaret. Utbildningen av personal i olika befattningar sker enligt utbildningsplaner som har upprättats av civildförsvarsstyrelsen och fastställts av Kungl. Maj:t.

Utbildningen inom civildförsvaret bedrivs som heltidsutbildning, deltidsutbildning eller kombinerad heltids- och deltidsutbildning.

Enligt nuvarande riktlinjer skall krigsorganisationen övas enhetsvis med i princip fyra års intervall. Vissa ledningsorgan bl. a. för ledning av utrymning och mobilisering skall över vartannat år. Med undantag för övningar med undsättningskårer, i vilka de tjänstgöringsskyldiga fullgör tid som inte har tagits i anspråk för tjänstgöring i krigsmakten, genomförs övningarna som deltidsövning eller under lördagar och söndagar, dvs. i princip på den civildförsvarspliktiges fritid.

Övningsverksamheten omfattar f. n. övning med ledningscentraler och fältstaber (ca 20 timmar vartannat år), övning med personal för utrymning och mobilisering (9-12 timmar vartannat eller vart fjärde år) och enhetsövning med grupp (7 timmar vart fjärde år).

Utbildning och övning inom civildförsvaret sker såväl centralt som lokalt inom länen. Den centrala verksamheten är förlagd till skolor i Rosersberg, Katrineholm, Sandö och Revingeby. Dessa ingår i civildförsvarsstyrelsens utbildningsbyrå. Utbildning och övningar vid de centrala skolorna leds av heltidsanställda lärare och sker delvis i internatform. Den

lokala utbildningen leds av civilförvarsstyrelsen men administreras av länsstyrelserna. Övningarna sker huvudsakligen lokalt och under ledning av länsstyrelserna. Utbildning och övning av verkskyddspersonal kan genomföras centralt, lokalt eller, efter länsstyrelses medgivande, av den som är skyldig att organisera verkskydd.

Civilförvarsstyrelsen leder civilförsvarets materielhantering i fred samt svarar för anskaffning av materiel direkt eller genom direktiv till länsstyrelserna. Länsstyrelserna administrerar förrådsverksamheten i länen.

De ansvarar också för att civilförsvarets mobilisering i resp. län planläggs och genomförs. I länsstyrelsernas försvarsenheter ingår en byråinspektör som handlägger bl. a. sådana frågor.

Med Kungl. Maj:ts medgivande har civilförvarsstyrelsen bedrivit försök med koncentrerad utbildnings- och förrådsverksamhet i Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Försöken har varit förlagda till civilförvarsskolan i Revingeby. Utbildning och viss övningsverksamhet som avser dessa län har genomförts i Revingeby. Dit har också ansvaret för den fredstida förrådshanteringen förts över från berörda länsstyrelser.

Civilförvarsstyrelsen har våren 1973 redovisat resultatet av försöksverksamheten i en slutrapport. Styrelsen har därefter i samband med sin programplan för perioden 1974/75 - 1978/79 kommit in med förslag till utbildningsprogram för det lokala allmänna civilförsvaret och till fredsorganisation för utbildnings- och förrådsverksamheten.

Civilförvarsstyrelsens förslag

Civilförvarsstyrelsen anför att erfarenheterna av den gångna uppbyggnadsperioden har visat att nuvarande utbildnings- och övningssystem har brister. De allvarligaste kvalitativa bristerna anses vara det lägre befälets bristande förmåga att praktiskt leda samverkande enheter i krigsliknande miljö och att manskapet efter avslutad grundutbildning successivt förlorar sina befätningskunskaper. Detta har inte kunnat återhämtas i övningsverksamheten.

Enligt civilförvarsstyrelsen är det inte möjligt att inom den anvisade ekonomiska ramen för civilförsvaret utbilda allt manskap. Styrelsen utgår dock från att organisationen efter mobilisering kan lösa sina uppgifter med successivt växande effekt även om huvuddelen av manskapet inte utbildas i fred. Med denna utgångspunkt föreslås att endast ca 30 % av manskapet för det lokala allmänna civilförsvaret utbildas.

Den omständigheten att endast en mindre del av manskapet utbildas, medför enligt civilförvarsstyrelsen att större krav måste ställas på befälets utbildning. Särskilt höga krav ställs på att befälet och sådant manskap som utbildas har kunskaper om materielens konstruktion, handhavande och vård samt om hur olika praktiska uppgifter skall lösas.

I fråga om utbildningens längd föreslås en utbildningstid om fyra - åtta veckor för befäl i ledningscentraler och högre fältbefäl. För huvud-

delen av dessa grupper bör dock utbildningen begränsas till fyra – fem veckor. För gruppchefer föreslås en utbildningstid om tre veckor och för manskap två veckor. För manskap med yrkesbakgrund som är lämplig för tjänsten i det allmänna civilförsvaret föreslås utbildningstiden omfatta en vecka. Sistnämnda utbildningstid bör gälla också för manskap i verksskydd.

Utbildningen bör enligt civilförsvarsstyrelsen genomföras som heldagsutbildning på vardagar och omfatta introduktionskurser, befattningskurser och fortbildningskurser.

Personal ur verksskyddet föreslås få i princip samma utbildning som personal i det allmänna civilförsvaret.

Övningsverksamheten bör enligt civilförsvarsstyrelsen syfta till att skapa samövade enheter. Styrelsen antar att organisationen efter mobilerings kan lösa sina uppgifter med successivt växande effekt även om huvuddelen av manskapet inte har utbildats i fred. Styrelsen framhåller vidare att undsättningsenheterna, som omfattar räddnings-, brand- och sjukvårdsgrupper, bör föras samman till undsättningsplutoner. Plutonerna skall självständigt kunna lösa uppgifter och bör därför vara samövade redan i fred. Förutom att befäl och viss annan nyckelpersonal är väl utbildade i fredstid kräver detta att också manskapet övas i fred. Vid övningstillfället bör manskapet ges den utbildning i självskydd som motsvarar självskyddsutbildningen för allmänheten och därutöver viss ytterligare utbildning i att ta hand om skadade.

I princip föreslås alla enheter genomföra s. k. enhetsövning om tre dagar för befäl och två dagar för manskap. Vissa enheter bör undantas från enhetsövningar, medan andra enheter övas under kortare tider än de föreslagna, bl. a. enheterna i verksskyddet som bör övas under en dag. Enhetsövningar för ledningscentral genomförs lokalt vid de egna anläggningarna, medan enhetsövningar för de undsättande enheterna genomförs i krigsliknande miljö vid civilförsvarets skolor. Befäl och annan nyckelpersonal bör vidare informeras om planläggningen i eget civilförsvansområde i fråga om mobilerings, gruppering och undsättning m. m. Denna utbildning bör ges inom ramen för en s. k. särskild övning om högst en dag. Vidare föreslår styrelsen att snabbmobilerbara enheter (S-enheter) övas i mobilerings under en dag, s. k. mobileringsövning.

Det föreslagna övningssystemet innebär att alla enheter övas en gång under en fyraårsperiod. Vissa enheter och befattningshavare genomgår därutöver särskild övning eller mobileringsövning.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår vidare att övningarna i princip förläggas till dagtid och att ersättning utgår till de civilförsvarspliktiga oberoende av på vilken veckodag övningen genomförs.

I fråga om övningar med verksskydd föreslår styrelsen att de nuvarande civilförsvarsorienteringarna för verksskyddschefer och verksskyddsledare utgår och att information i stället ges i bl. a. skriftlig form. Även nuvarande övningar för befäl för undsättande verksamhet vid de största verksskydden föreslås utgå och ersättas med en kaderövning för befäl vid

verkskydden. All personal bör regelbundet informeras om det egna verkskyddets uppbyggnad, gruppering, utrustning, mobilisering m. m. Tillgången på lämpliga utbildnings- och övningsanordningar bör tillsammans med reseavstånd för övningsdeltagarna bli styrande för var övningarna skall genomföras.

Civildéforsvarsstyrelsen framhåller till sist att det bör undersökas, om det är möjligt att öka rekryteringen till civildeforsvaret av värnpliktiga. Främst bör en tidig överföring av s. k. B-delsvärnpliktiga från marinen och flygvapnet prövas.

Det föreslagna utbildningssystemet förutsätter enligt civildeforsvarsstyrelsen att utbildning och övningsverksamhet i stor utsträckning församman till anläggningar som kan ge bättre utbildningsbetingelser. För att få tillräckligt stort elevunderlag förutsätts att verksamheten samordnas inom större områden. Övningsverksamheten vid de nämnda anläggningarna kan bedrivas med större enheter och under realistiska förhållanden. Eftersom det av ekonomiska skäl inte är möjligt att skaffa särskild övningsmateriel är det enligt styrelsen nödvändigt att samlokalisera utbildningen och förrådsverksamheten.

Civildéforsvarsstyrelsen är medveten om att en sammanförd organisation för vissa län kan vara i viss mån negativ för civildeforsvarets beredskap. Det är i detta sammanhang viktigt att länsstyrelserna får tillräckliga resurser för mobiliseringsplanläggning.

Civildéforsvarsstyrelsen anser vidare att den bästa avvägningen mellan en ekonomiskt rationell organisation och hänsynen till eleverna är en organisation med fem anläggningar.

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår att utbildningen, en stor del av övningsverksamheten samt förrådsdriften i fred inom civildeforsvaret samlas inom fem områden. Inom varje område bör finnas en skol- och förrådsanläggning som ingår i civildeforsvarsstyrelsens utbildnings- och utrustningsbyråer. För detta ändamål vill man dels utnyttja civildeforsvarsstyrelsens nuvarande skolor i Rosersberg, Revingeby, Katrineholm-Malmby och Sandö, dels bygga en ny anläggning för Västsverige i Göteborgsområdet.

Övergången till den nya organisationen kan påbörjas med Revingebyanläggningen, som redan är uthyggd, och kan vara slutförd år 1978 då den nya anläggningen för Göteborgsområdet beräknas kunna stå klar. Vidare bör enligt civildeforsvarsstyrelsen några lokala övningsfält behållas samt några förrådsfilialer finnas inrättade.

Skolchefen föreslås bli chef för skol- och förrådsanläggningen. Materielhanteringen bör ledas av en intendent som beträffande utbildningsservice får direktiv från skolchefen men i övrigt får anvisningar från civildeforsvarsstyrelsens utrustningsbyrå.

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår att ansvaret för att genomföra utbildningen och en stor del av övningarna samt för hanteringen av all materiel i fred läggs på styrelsen medan länsstyrelsernas försvarsenheter fortfarande bör svara för genomförande av vissa övningar och all mobiliseringsplanläggning.

Civildéforsvarsstyrelsen räkner med att förrådspersonalen genom övergången till den nya organisationen skall kunna minskas från 216 till 134 personer, dvs. med 82 personer. Vidare beräknas huvuddelen av arbetsuppgifterna falla bort för en byråinspektör (förrådsförvaltare) vid länsstyrelsernas försvarsenheter. På skolsidan måste dock vissa lärartjänster och tjänster för administration tillföras.

Civildéforsvarsstyrelsen räkner med en årlig rationaliseringsvinst om 3,5 milj. kr. Den nya organisationen förutsätter investeringar i utbildningsanläggningar m. m.

Civildéforsvarsstyrelsen har berett länsstyrelserna tillfälle att yttra sig över förslaget. Därvid har framkommit att huvuddelen av dessa är positiva eller inte har något att erinra mot att utbildnings- och övningsverksamheten förs samman. Inställningen till förslaget till den del det rör förrådsverksamheten är däremot genomgående negativ. Förslaget anses bl. a. genom förlusten av byråinspektören och det direkta ansvaret för förrådshanteringen leda till att länsstyrelserna förlorar kunskaper som är nödvändiga för mobiliseringsplanläggningen. Länsstyrelserna efterlyser vidare klarare ansvarsfördelning och samrådsvägar i organisationen.

Ställningstagande

För egen del kan jag godta huvuddragen i civildeforsvarsstyrelsens förslag till utbildnings- och övningssystem för civildeforsvarspliktiga. Jag anser att de föreslagna ändringarna av utbildningen för huvuddelen av befålet motsvarar de krav som krigsorganisationen ställer. Jag anser också att det föreslagna övningssystemet är i princip lämpligt.

De föreslagna utbildnings- och övningstiderna för de olika typbefattningarna ligger helt inom de tjänstgöringstider för utbildning och övning som får tas ut enligt nuvarande civildeforsvarslag. Det ankommer på Kungl. Maj:t att inom ramen för ett högsta antal dagar närmare fastställa utbildnings- och övningstiderna för de olika befattningarna inom det lokala allmänna civildeforsvaret och verkskyddet. Jag avser återkomma med förslag härom. Jag avser också att återkomma med förslag till de ändringar i civildeforsvarslagen som bör genomföras med hänsyn till det nya utbildnings- och övningssystemet.

Jag biträder förslaget om att utbildning och övning bör genomföras som heldagsutbildning och heldagsövning under vardagar. För personal vid verkskydd bör dock övningarna även i fortsättningen i lämplig omfattning kunna genomföras på annat sätt än under hela dagar och förläggas till arbetsfri tid. Frågan om i vilken omfattning övning bör genomföras lokalt under länsstyrelses ledning bör övervägas ytterligare.

En konsekvens av att övning skall genomföras som heldagsövning under vardagar blir enligt min mening att någon form av ersättning måste utgå. Frågan om ersättning till civildeforsvarspliktiga under övning bereds f. n. inom försvarsdepartementet. Jag avser därför att i annat sammanhang återkomma till denna fråga.

Förslaget om att närmare undersöka möjligheterna att öka rekryteringen till civildförsvaret av värnpliktiga hör enligt min mening samman med det uppdrag i fråga om värnpliktigas utbildning och utnyttjande m. m. som 1972 års värnpliktsutredning har. Jag är därför inte nu beredd att ta ställning till styrelsens förslag på denna punkt.

Jag anser att civildförsvarsstyrelsens förslag kan ligga till grund för en ny utbildnings-, övnings- och förrådsorganisation för civildförsvaret. Jag finner den föreslagna uppdelningen på fem skol- och förrådsanläggningar med var och en sitt område lämplig.

Med hänsyn till länsstyrelsernas ansvar för mobiliseringsplanläggningen är det emellertid nödvändigt att deras inflytande över förrådsverksamheten säkerställs på ett bättre sätt än vad som varit fallet under försöksverksamheten i södra Sverige. Regelbundna samråd bör därför äga rum mellan skol- och förrådsanläggningen och försvarsenheterna vid berörda länsstyrelser. Verksamheten vid anläggning bör ledas av skolföreståndaren som chef för hela anläggningen. Ansvaret för verksamheten bör i högre grad än vad civildförsvarsstyrelsen har föreslagit delegeras från styrelsen till skolföreståndaren. Beträffande anläggningarnas organisatoriska ställning i förhållande till civildförsvarsstyrelsen är jag inte beredd att nu ta ställning. Jag avvaktar i denna fråga resultatet av den översyn av civildförsvarsstyrelsens organisation som f. n. genomförs av styrelsen och försvarets rationaliseringsinstitut.

Den ändrade uppgiftsfördelningen mellan civildförsvarsorgan och länsstyrelserna innebär att uppgifter förs över från länsstyrelserna till civildförsvarsorgan. Efter samråd med chefen för kommundepartementet anser jag att personalbehovet vid länsstyrelsernas försvarsenheter bör bedömas med hänsyn härtill. Det bör därvid beaktas att länsstyrelserna har framhållit att de byråinspektörer vid försvarsenheterna som nu handlägger förrådsfrågor även handhar uppgifter avseende mobiliseringsplanläggningen. Dessa uppgifter bör givetvis även fortsättningsvis åvila försvarsenheterna. Den föreslagna omorganisationen påverkar inte uppgiftsfördelningen i krig eller krigsorganisationen.

Den förordade organisationsförändringen förutsätts leda till vissa personalminskningar inom förrådsdriften. Dessa kommer enligt min mening att kunna genomföras utan olägenheter för personalen i samband med pensionsavgångar m. m. och vid behov genom omplacering.

De byggnadsarbeten m. m. som behövs för den nya organisationen bör genomföras successivt. Den takt i vilken den nya organisationen införs bör prövas i det årliga budgetarbetet. På samma sätt bör den årliga omfattningen av utbildnings- och övningsverksamheten prövas.

Organisationen för det södra området bör snarast kunna fastställas.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att ta ställning till föreliggande organisationsförslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för ett nytt utbildnings- och övningssystem och de grunder för en ny utbildnings-, övning- och förrådsorganisation för civilförsvaret som jag har förordat i det föregående.
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen och som inte innebär ändringar i civilförsvarslagen.

Anslagsfrågor

I prop. 1974:1 (bil. 6) har vissa anslag inom försvarsdepartementets verksamhetsområde tagits upp med beräknade belopp. Dessa anslag anmäls i det följande. Storleken av preliminärt beräknade belopp och slutligt begärda anslag framgår av följande sammanställning.

Anslag	Belopp	
	Prel. beräknat	Slutligt beräknat
Flygvapenförband: Forskning och utveckling	399 200 000	399 200 000
Gemensam försvarsforskning	127 000 000	127 000 000
Försvarets datacentral	1 000	1 000
Civilförsvaret	127 425 000	127 425 000
Civilförsvaret: Anskaffning av anläggningar	8 200 000	8 200 000

DRIFTBUDGETEN *Fjärde huvudtiteln***D Flygvapenförband****D 4. Flygvapenförband: Forskning och utveckling**

1972/73	Utgift	436 315 000
1973/74	Anslag	391 600 000
1974/75	Förslag	399 200 000

Verksamheten under anslaget omfattar dels forskning, försök och utveckling som innebär en direkt typutveckling av materiel, dels ej objektbunden forskning som är nära förknippad med flygvapenförbandens verksamhet (flygteknisk och robotteknisk forskning).

Verksamheten under anslaget inriktas med beställningsbemyndiganden, medan takten i beställningsverksamheten bestäms av medelstilldelningen. Bemyndigandeskulden under anslaget var den 30 juni 1973 1 337 566 000 kr. För budgetåret 1973/74 har riksdagen lämnat ett beställningsbemyndigande om 286,7 milj. kr. och anvisat ett anslag av 391,6 milj. kr. Den på detta sätt beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 blir (1 337 566 000 + 286 700 000 - 391 600 000) 1 232 666 000 kr.

Beställningsbemyndiganden och betalningsmedel (1 000-tal kr.)

Primäruppdrag m. m.	1973/74		1974/75			
			Chefen för flygvapnet		Dep.chefen	
	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.
Flygvapenförband: Objektbunden forskning, utveckling och försök för delprogrammen						
Gemensamma lednings- och strilförband	13 700	446 100	14 400	11 400	687 700	490 600
Jaktförband	21 800		419 800	282 500		
Attackförband	58 400		44 700	74 700		
Spaningsförband	3 100		4 700	26 500		
Basförband	200		100	200		
Gemensamma produktionsresurser	189 500 ¹		208 000 ²	95 300		
Flygvapenförband: Ej objektbunden forskning för delprogrammen						
Jaktförband	—	2 500	—	—	—	—
Gemensamma produktionsresurser	—		—	—	—	—
Kostnader	286 700	448 600	687 700	490 600	687 700	490 600
Reducering på grund av överplanning	—	—57 000	—	—91 400	—	—91 400
Medelsbehov	—	391 600	—	399 200	—	399 200
Bemyndigandebehov	286 700	—	687 700	—	687 700	—

¹ I beloppet ingår 53 milj. kr. i prisregleringsbemyndiganden.

² I beloppet ingår 141 milj. kr. i prisregleringsbemyndiganden.

Chefen för flygvapnet

Anslaget bör föras upp med 399,2 milj. kr. och ett beställningsbemyndigande om 687,7 milj. kr. inhämtas.

Betalningsmedlen under anslaget används för att betala forskning, försök och utveckling som har beställts med stöd av lämnade beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för flera delprogram gemensamma lednings- och strilförband avses användas bl. a. för försöksverksamhet för att förbättra befintlig materiel och för utvecklingsarbete för framtida ersättning av äldre markradarutrustning.

Beträffande jaktförband fortsätter utvecklingen av jaktversionen av flygplan 37. Utvecklingen avser såväl grundflygplan som motor, teleutrustning och beväpning.

För attackförbanden avses beställningsbemyndigandena främst användas för typförbättringar av flygplan AJ 37. Viss studieverksamhet planeras vidare inom delprogrammet.

För spaningsförbanden kommer beställningsbemyndigandet att utnyttjas för kompletterande beställningar i fråga om typutvecklingen av flygplan S 37.

Beställningsbemyndigandet för gemensamma produktionsresurser är främst avsett för verksamheten vid försöksplatserna samt för utrednings- och försöksverksamhet.

Av begärda bemyndiganden avses 141 milj. kr. för prisreglering. Beloppet har beräknats enligt följande.

a) omräkning av bemyndiganden för nya beställningar under 1974/75 från prisläge februari 1973 till prisläge februari 1975 enligt bedömd prisutveckling med 91 milj. kr.

b) omräkning av den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 till prisläge februari 1973 enligt bedömd prisutveckling med 50 milj. kr.

Personal som är anställd på anslag för materielanskaffning eller forskning och utveckling redovisas i anslagsframställning för försvarets materielverk. Följande sammanställning redovisar antal och utgifter för den personal som beräknas utnyttjas för berörda primärupdrag under förevarande anslag.

Antal		Personalutgifter	
1973/74	1974/75	1973/74	1974/75
86	86	2 800 000	2 800 000

Försvarets materielverk

Materielverket påpekar att flygtekniska försöksanstalten i sin anslagsframställning för budgetåret 1974/75 har tagit upp behovet av nya vindtunnlar. Materielverket understryker vikten av att beslut om en sådan

anskaffning snarast fattas om vindtunnlarna skall hinna utnyttjas vid utvecklingsarbetet för nästa attackflygplan. Tillgång till inhemsk erforderlig kapacitet ger säkrare utprovningresultat och minskar därmed risken för kostnadskrävande modifieringar.

Departementschefen

Verksamheten under anslaget kommer under programplanperioden att i stor utsträckning präglas av typutvecklingen av jaktversionen av flygplan 37. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1972:75, FöU 1972:17, rskr 1972:231) har Kungl. Maj:t uppdragit åt försvarets materielverk att genomföra denna typutveckling. I prop. 1973:75 anförde min företrädare att första etappen av utvecklingen beräknas vara avslutad under budgetåret 1974/75. Arbetet pågår planenligt. Beträffande robotbeväpningen behövs visst ytterligare underlag innan närmare ställningstagande kan ske.

För studier av ett eventuellt nytt flygplan efter flygplan 37 har Kungl. Maj:t t. o. m. budgetåret 1973/74 ställt 10,9 milj. kr. till materielverkets förfogande. För budgetåret 1974/75 beräknar jag ett belopp av 4,2 milj. kr. för detta ändamål.

Min beräkning av det totala bemyndigande- och medelsbehovet framgår av sammanställningen över beställningsbemyndiganden och medelsbehov. Med utnyttjande av dessa belopp blir bemyndigandeskulden den 30 juni 1975 1 521 166 000 kr. Liksom tidigare bör det ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till vilken forskning m. m. som bör ske inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att forskning och utveckling för flygvapenförband får beställas inom en kostnadsram av 687 700 000 kr.,
2. till *Flygvapenförband: Forskning och utveckling* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 399 200 000 kr.

F Gemensamma myndigheter och funktioner

Gemensam försvarsforskning

Riksdagen (prop. 1973:88, FöU 1973:17, rskr 1973:196) har beslutat att de nuvarande delprogrammen Försvarets forskningsanstalt, Militärpsykologiska institutet och Försvarsmedicinska forskningsdelegationen samt programelementet Militärmedicinska undersökningscentralen under delprogrammet Försvarets sjukvårdsstyrelse och programelementet Gemensam fortifikatorisk forskning under delprogrammet Fortifikationsförvaltningen fr. o. m. budgetåret 1974/75 skall ersättas av ett nytt delprogram med benämningen Gemensam försvarsforskning. Till det nya delprogrammet skall också föras flygteknisk och övrig ej objektbunden försvarsteknisk forskning samt långsiktig, kunskapsuppbyggande forsk-

ning i metodfrågor för det psykologiska försvarets behov.

Riksdagens beslut innebär att försvarets forskningsanstalt får programansvar för delprogrammet Gemensam försvarsforskning och produktionsansvar för huvuddelen av den forskning som bedrivs inom delprogrammet. Fortifikationsförvaltningen behåller produktionsansvaret för den ej objektbundna fortifikatoriska forskningen. Produktionsansvaret för flygteknisk och övrig ej objektbunden försvarsteknisk forskning ligger kvar hos försvarets materielverk.

I organisatoriskt avseende innebär riksdagsbeslutet att militärpsykologiska institutet, militärmedicinska undersökningscentralen, armé- och navalmedicinska forskargrupperna samt flygmedicinska institutionen vid försvarets materielverks försökscentral inordnas i försvarets forskningsanstalt. Anstalten övertar vidare försvarsmedicinska forskningsdelegationens uppgifter. Ledningen av forskningsanstalten kommer liksom f. n. att utövas av en styrelse och en generaldirektör. Anstalten organiseras på fem huvudenheter och ett centralt kansli för planering och administration. Huvudenhet 1 svarar huvudsakligen för forskning avseende planeringsmetodik m. m. samt för samordning av forskningsanstaltens medverkan i studier och utredningar inom totalförsvaret. Forskningen vid huvudenhet 2 avser huvudsakligen konventionella vapensystem samt vissa frågor rörande skyddet mot kärnvapen, vid huvudenhet 3 system och metoder för teknisk informationsbehandling, vid huvudenhet 4 skydd mot ABC-vapen och vid huvudenhet 5 människans betingelser i totalförsvaret.

Verksamheten under delprogrammet Gemensam försvarsforskning har budgeterats på två primäruppgifter inom delproduktionsområdena Tillämpad ej objektbunden forskning och Kunskapsuppbyggande forskning.

Verksamheten finansieras från förslagsanslaget Gemensam försvarsforskning.

Programplan för perioden 1974/75—1978/79

Programplan för delprogrammet har i resp. delar utarbetats av fortifikationsförvaltningen, försvarets forskningsanstalt, militärpsykologiska institutet och försvarsmedicinska forskningsdelegationen.

Fortifikationsförvaltningen anför beträffande programelementet Ej objektbunden fortifikatorisk forskning att studierna bör inriktas mot verkan av konventionella vapen och förhållanden i samband med koncentrerad lagerhållning av ammunition i bergrum.

Försvarets forskningsanstalt anför beträffande forskningsanstaltens nuvarande delar av delprogrammet bl. a. följande.

De rekommendationer som överbefälhavaren under våren 1972 har utfärdat i samråd med civilförsvarsstyrelsen och överstyrelsen för ekonomiskt försvar för inriktningen av forskningsanstaltens verksamhet skall i allt väsentligt ligga till grund för verksamheten under programplanperioden. Hänsyn har härvid tagits såväl till totalförsvarets samlade behov

av forskningsresultat som statsmakternas behov för den långsiktiga planeringen.

Forskningsverksamheten samordnas liksom tidigare med avnämarnas studier, utredningar och planer för utveckling och anskaffning av vapensystem och inriktas främst på tillämpad ej objektbunden forskning och däremot svarande kunskapsuppbyggande forskning. En strävan är härvid att ge forskningsunderlag till tekniskt enklare och mindre kostnadskrävande system.

Verksamheten inom programelementen A-, B- och C-skyddsteknik syftar till att ge myndigheter på olika nivåer tekniskt underlag om verkan av och skydd mot ABC-stridsmedel samt till grundlig analys av de risker i skyddshänseende som av olika skäl tas vid avvägningar och systemutformningar.

Verksamheten inom programelementet Ammunitions- och vapentechnik inriktas mot att ta fram underlag för studier av olika vapensystems verkan och skydd mot dessa. Särskild uppmärksamhet ägnas åt studier som syftar till säkrare funktion, minskade olycksrisker och förbättrade möjligheter att modernisera, underhålla och lagra befintliga system för att förlänga deras användningstid.

Verksamheten inom programelementet Stridslednings-, informations- och styrteknik syftar till att ta fram underlag för studier av stridskrafternas operativa och taktiska ledning. Stor vikt läggs vid utredningar rörande teknik för siktes-, spanings- och eldledningssystem.

Verksamheten inom programelementen Fordons- och farkostteknik samt Tillförlitlighet och försörjningsteknik berör i huvudsak vissa specialområden, bl. a. material, och inriktas mot att utveckla principer och metoder för tillförlitlighets- och materielunderhållsteknik.

Verksamheten inom programelementet Humanteknik syftar till att belysa människans fysiska och psykiska uthållighet i samverkan med materiel och tekniska system och under olika yttre betingelser.

Verksamheten inom programelementet Övergripande studier och utredningar inriktas mot att utveckla metoder för miljö- och samhällsstudier, perspektiv-, system- och programplanering samt prognoser. Medverkan sker i olika myndigheters utredningar och långsiktiga planering. Vidare fortsätter kunskaps- och kapacitetsuppbyggnad inför nästa perspektivplaneperiod. Försvarets resurser för operationsanalys hålls vid makt.

För programplaneperioden har forskningsanstalten vidare angett bl. a. följande.

Den av 1973 års riksdag beslutade omorganisationen av försvarets forskningsanstalt börjar genomföras under budgetåret 1974/75 och beräknas vara i huvudsak klar i början av programplaneperioden. Vissa förändringar som hänger samman med den beslutade omlokaliseringen kan dock komma att ta längre tid.

Vid programplaneperiodens början tillförs forskningsanstalten nya uppgifter bl. a. i samband med organisationsförändringen. I program-

planen har hänsyn inte kunnat tas till förändringar i organisation, uppgifter eller lokalisering. Konsekvenserna av dessa förändringar kommer att redovisas i särskild ordning.

Förberedelser för och genomförande av organisationsförändringarna liksom förberedelser för omlokaliseringen kommer att kräva ökade insatser för ledning och planering under programplaneperioden. Dessa bedöms dock inte medföra annat än marginella förändringar i delprogrammets inriktning.

Militärpsykologiska institutet anför beträffande institutets nuvarande delar av delprogrammet bl. a. följande.

Verksamheten inom programelementet Militärpsykologiska institutet inriktas på att få en mera effektiv ledning, samordning och kontroll av den allt bredare militärpsykologiska verksamheten inom och utom institutet och på att förbättra den administrativa service som krävs för hela verksamhetsområdet.

Verksamheten inom programelementet Gemensam militärpsykologisk forskning inriktas på tillämpad ej objektbunden forskning främst av psykologisk och sociologisk art. Till stöd främst för den psykologiska (inkl. psykoteknologiska) och sociologiska verksamheten skall den kunskapsuppbyggande forskningen breddas och fördjupas.

Verksamheten inom programelementet Gemensam militärpsykologisk tillämpningsverksamhet inriktas på att tillgodose krigsmaktens behov av prövningspsykologisk medverkan vid personalurval, metodkontroll m. m. Konsultation och rådgivning skall kunna ges främst i fråga om de psykologiska och sociologiska delarna av verksamheten.

Militärpsykologiska institutets verksamhet under programplaneperioden påverkas särskilt av flyttningen till Karlstad under år 1976 och av förändringar på grund av att institutet organisatoriskt slås samman med försvarets forskningsanstalt. Omlokaliseringen kräver ett betungande förberedelsearbete men kommer troligen också att medföra stora avgångar bland den kvalificerade personalen. Den kanske viktigaste följden av sammanslagningen med forskningsanstalten bedöms samtidigt vara att verksamhetsområdet utsträcks även till civilt försvaret och det psykologiska försvaret, vilket kräver utvidgad forskningsverksamhet.

Försvarsmedicinska forskningsdelegationen anför beträffande delegationens nuvarande delar av delprogrammet bl. a. följande.

Verksamheten bör inriktas på att främja tillämpad och kunskapsuppbyggande försvarsmedicinsk forskning avseende "människan i det moderna krigets miljö". Den av delegationen stödda forskningen sker både i form av små projekt under kort tid och större fleråriga projekt. Härutöver främjas forskningen genom ett antal forskarutbildningsbefattningar.

Eftersom en stor del av delegationens resurser under senare år har varit bunden i långsiktiga åtaganden, har utrymmet för forskningsinitiativ varit litet och endast ett mindre antal ansökningar av hög prioritet har kunnat bifallas. Delegationen har under en följd av år framhållit att kostnader för

verksamhet av mera fast karaktär bör betalas från resp. myndighets anslag.

Den av berörda myndigheter beräknade utvecklingen av anslaget Gemensam försvarsforskning framgår av följande sammanställning (prisläge februari 1973; 1 000-tal kr.).

1973/74 ^{1 2}	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78	1978/79	Summa 1974/79
117 150	126 860	126 610	126 290	125 970	125 640	631 370

¹ Anslagen Försvarets forskningsanstalt, Militärpsykologiska institutet och Försvarsmedicinska forskningsdelegationen. Primäruppdragen Försvarets sjukvårdsstyrelse: Tillämpad objektbunden forskning, utveckling och försök (program-elementet Militärmedicinska undersökningscentralen) samt Fortifikationsförvaltningen: Tillämpad ej objektbunden forskning redovisas under anslagen Försvarets sjukvårdsstyrelse resp. Fortifikationsförvaltningen.

² Prisläge februari 1972.

F 5. Gemensam försvarsforskning

1972/73	Utgift	121 238 751 ¹
1973/74	Anslag	117 150 000 ¹
1974/75	Förslag	127 000 000

¹ Se not 1 till sammanställning om anslagsutvecklingen under programplanperioden.

Kostnader och medelsbehov

Primäruppdrag m. m.	1973/74	1974/75	
		Försvarets forsknings- anstalt	Dep.chefen
Gemensam försvarsforskning:			
Tillämpad ej objektbunden forskning	117 150 000 ¹	123 760 000	123 900 000
Kunskapsuppbyggande forskning			
Tillämpad ej objektbunden fortifikatorisk forskning		3 100 000	3 100 000
Kostnader = medelsbehov	117 150 000 ¹	126 860 000	127 000 000

¹ Se not 1 till sammanställning om anslagsutvecklingen under programplanperioden.

Personal

Personalkategori	Antal		
	1973/74	Beräknad ändring 1974/75	
		Försvarets forsknings- anstalt	Dep.chefen
<i>Militär personal</i>			
Regementsofficerare	2	of.	of.
<i>Pensionerad militär personal i arvdestjänst</i>			
Kompaniofficerare	1	of.	of.
<i>Frivillig tjänstgörande militär personal</i>			
Regementsofficerare	1	of.	of.
<i>Civil personal</i>			
Handläggande personal	668	- 20	- 20
Övrig personal	808		
	1 480 ¹	- 20	- 20

¹ Därutöver ca 30 arvdestjänster vid försvarsmedicinska forskargrupperna.

*Försvarets forskningsanstalt***A. Pris- och löneomräkning**

Pris- och löneomräkningen innebär en kostnadsökning med 7 927 000 kr., varav 2 135 000 kr. avser höjt lönekostnadspålägg.

B. Förändringar enligt Kungl. Maj:ts beslut

Antalet anställda beräknas successivt minska med ca 20 personer under budgetåret 1973/74 och med ca 20 personer under budgetåret 1974/75 (- 1 200 000 kr.).

C. Uppgiftsförändringar

I avvaktan på vidare utredning har ingen verksamhet förts över till programelementet Övrig ej objektbunden försvarsteknisk forskning.

Forskningsanstalten bör få bemyndigande att utöver anvisade medel lägga ut beställningar av materiel för forskningsändamål inom en kostnadsram av 6 milj. kr.

D. Alternativ 0

En minskning av anslagen enligt alternativ 0 skulle medföra entledigande av personal. Detta innebär i sin tur att verksamhetens inriktning måste ses över, vilket kräver en ny omfattande planeringsomgång tillsammans med totalförsvarets perspektivplaneansvariga myndigheter och andra avnämare av forskningsresultat. Denna omplanering måste dess-

utom ske under den period då också omorganisationen ställer stora krav på personalresurserna.

Departementschefen

Jag kan i huvudsak godta vad forskningsanstalten och övriga myndigheter har anfört om verksamhetens inriktning under programplanep perioden.

Genom beslut av 1973 års riksdag (prop. 1973:88, FöU 1973:17, rskr 1973:17, rskr 1973:196) angående försvarsforskningens framtida organisation m. m. fastställdes forskningsanstaltens indelning för de enheter som är direkt underställda verkschefen. Beslutet innebar vidare att militärpsykologiska institutet och försvarsmedicinska forskningsdelegationen skall upphöra vid utgången av juni 1974. Det ankommer på Kungl. Maj:t att vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för omorganisationen.

I prop. 1973:88 angav dåvarande departementschefen att han avsåg återkomma till Kungl. Maj:t med förslag till åtgärder för att genomföra den beslutade omorganisationen i samband med prövningen av de årliga anslagsframställningarna. Försvarets forskningsanstalt har i januari 1974 ingett ett i samråd med försvarets rationaliseringsinstitut utarbetat översiktligt förslag till utformning av forskningsanstaltens organisation. Samtidigt överlämnades en av forskningsanstalten i samråd med försvarets materielverk genomförd utredning jämte förslag om teletekniska laboratoriums organisationstillhörighet och lokalisering. Med anledning av dessa förslag förordar jag att följande åtgärder vidtas fr. o. m. den 1 juli 1974.

Ett centralt kansli samt de fem huvudenheterna inrättas i enlighet med riksdagens beslut. Eftersom dessa enheter ännu inte har fått sin slutliga organisatoriska utformning kommer den interna organisationen att t. v. vara provisorisk. Omorganisationen bör i huvudsak vara genomförd den 1 juli 1975. Beträffande avtalsbara anställnings- och arbetsvillkor avser jag att ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs. Såvitt nu kan överblickas kommer följande tjänsteförändringar att behöva göras och jag förordar att dessa genomförs den 1 juli 1974.

För cheferna för det centrala kansliet och huvudenheterna bör inrättas ordinarie tjänster med beteckningen p. Samtidigt bör fyra tjänster som avdelningschefer (högst Cp/Cr 3) och en tjänst som överingenjör (Cp/Cr 1, chef för planeringsbyrån) vid försvarets forskningsanstalt dras in.

Om det vid det fortsatta arbetet skulle visa sig att ytterligare tjänster behövs för vilkas inrättande krävs riksdagens medgivande kommer dessa att inrättas som extra i avvaktan på att frågan kan underställas riksdagens prövning.

Jag förordar vidare att de delar av försvarets teletekniska laboratorium som arbetar med telekomponenter, miljöprovning och miljömätning och som f. n. är placerade i Stockholm förs över till den del av försvarets

materielverk som omlokaliseras till Linköping. Återstående delar av laboratoriet bör ingå i huvudenhet 3 som också kommer att lokaliseras till Linköping.

Min beräkning av det totala medelsbehovet framgår av sammanställningen över kostnader och medelsbehov.

Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att medge beställningar av materiel för forskningsändamål utöver anvisade medel. Som forskningsanstalten har föreslagit bör kostnadsramen bestämmas till 6 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de av mig förordade organisationsförändringarna inom försvarets forskningsanstalt,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid försvarets forskningsanstalt inrätta sex ordinarie tjänster med beteckningen p, en för chef för centralt kansli och en för chef för vardera huvudenheten 1, 2, 3, 4 och 5,
3. till *Gemensam försvarsforskning* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 127 000 000 kr.,
4. bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1974/75 medge att materiel för forskningsändamål beställs inom en kostnadsram av 6 000 000 kr.

Försvarets datacentral

Som jag har anfört i det föregående bör en sammanhållen datadriftorganisation inrättas den 1 juli 1974 och redovisas som ett särskilt delprogram (anslag) med benämningen 5.24 (F24) Försvarets datacentral.

Verksamheten inom delprogrammet Försvarets datacentral bör budgeteras på ett primäruppdrag inom delproduktionsområdet Allmän ledning och förbandsverksamhet och redovisas som självbärande under förslagsanslaget Försvarets datacentral.

Programplan för perioden 1974/75—1978/79

Beträffande utvecklingen av delprogrammet förutsätter *försvarets civilförvaltning* i sitt organisationsförslag bl. a. följande.

Försvarets datacentral (FDC) skall tillgodose kundernas behov av datamaskinkapacitet för administrativ databehandling i krig och fred. Under år 1974 kommer vissa av de datamaskiner som nu är i drift att bytas ut mot nya med väsentligt utökad kapacitet. Utbytet medför ändrade och utökade arbetsuppgifter bl. a. i fråga om operativsystem, programvaror, datakommunikation etc.

FDC föreslås tillhandahålla underlag för och medverka vid anskaffning av datamaskinutrustning. Anskaffning av datamaskinutrustning förutsätts ske som hittills.

Enligt befintliga planer skall en ny driftenhet tillkomma i Karlstad

under år 1976.

Den beräknade årsomslutningen under delprogrammet framgår av följande sammanställning (prisläge februari 1973, 1 000-tal kr.).

1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78	1978/79	Summa 1974/79
22 000	24 000	25 000	30 000	30 000	30 000	139 000

F 24. Försvarets datacentral

1974/75 Nytt anslag (förslag) 1 000

Kostnader och medelsbehov

Primäruppdrag	1973/74 ¹	1974/75	
		Försvarets civilför- valtning	Dep.chefen
Försvarets datacentral:			
Allmän ledning och förbandsverksamhet	21 851 000	24 360 000	24 200 000
Kostnader	21 851 000	24 360 000	24 200 000
Avgär:			
Intäkter av datacentralens verksamhet	21 850 000	24 359 000	24 199 000
Medelsbehov	1 000	1 000	1 000

¹ Avser primäruppdraget Försvarets civilförvaltning: Allmän ledning och förbandsverksamhet för programelementet Försvarets datadriftorganisation.

Personal

Personalkategori	Antal tjänster		
	1973/74	Beräknad ändring 1974/75	
		Försvarets civilför- valtning	Dep.chefen
<i>Civil personal</i>			
Handläggande personal	21	+ 7	+ 6
Övrig personal	182	- 3	- 3
	203	+ 4	+ 3

Försvarets civilförvaltning

A. Pris- och löneomräkning

Pris- och löneomräkningen innebär att kostnaderna ökar med 945 000 kr., varav 200 000 kr. avser höjt lönekostnadspålägg.

B. Uppgiftsförändringar

Övergången till den nya organisationen medför att en tjänsteman som chef för driftenhet förs över från värnpliktsverket. Övergången till nya datamaskiner med därvid tillkommande arbetsuppgifter medför att sex nya tjänster bör inrättas (+ 500 000 kr.). Tre tjänster som tidigare har ingått i och belastat datadriftorganisationen men varit avsedda för värnpliktsverkets driftställen förs över till värnpliktsverket och avlönas från verkets anslag (– 110 000 kr.). Till detta kommer kostnader för styrelsearvoden.

För att tillgodose behovet av rörelsekapital föreslås att en rörlig kredit om 6 milj. kr. ställs till datacentralens förfogande. Räntekostnaden för den rörliga krediten, baserad på räntesatsen 8 %, förutses bli 240 000 kr. under budgetåret 1974/75. I den mån datacentralen får tillgodoräkna sig de tillgångar som har upparbetats inom försöksorganisationen kommer utnyttjandet av den rörliga krediten att bli avsevärt mindre.

Departementschefen

Jag kan i huvudsak godta den föreslagna inriktningen av verksamheten under programplaneperioden.

Min beräkning av medelsbehovet framgår av sammanställningen över kostnader och medelsbehov. Som jag har anfört i det föregående räknar jag vidare med att datacentralen skall få disponera en rörlig kredit. Krediten bör uppgå till 4 milj. kr. och utgå inom ramen för den kredit som står till förfogande för statliga myndigheter med uppdragsverksamhet.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets datacentral* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

G Civilförsvar

G 1. Civilförsvar

1972/73 Utgift	131 444 553
1973/74 Anslag	122 210 000
1974/75 Förslag	127 425 000

Bemyndigandeskulden för anskaffning av civilförsvarsmateriel var den 30 juni 1973 3 906 000 kr. För budgetåret 1973/74 har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 52,2 milj. kr. Detta belopp bör under innevarande budgetår räknas upp med 2 628 000 kr. för prisreglering. De mot nämnda bemyndiganden stående betalningsmedlen utgör 15 325 000 kr. Den på detta sätt beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 blir (3 906 000 + 52 200 000 + 2 628 000 – 15 325 000) 43 409 000 kr.

Tidigare åtaganden beträffande statsbidrag till skyddsrum och branddammar motsvarade en bemyndigandeskuld den 30 juni 1973 av 54,9 milj. kr. För budgetåret 1973/74 har bemyndigande lämnats till ett belopp av 14 948 000 kr. Detta belopp bör under innevarande budgetår räknas upp med 1 893 000 kr. för prisreglering. För samma budgetår har 21 061 000 kr. anvisats i betalningsmedel, varav 9 493 000 kr. avser statsbidrag till skyddsrum i undervisningsanstalter och trafikantskyddsrum för vilka förfarandet med bemyndiganden hittills inte har tillämpats. Enligt riksdagens beslut (prop. 1973:1 bil. 6, FöU 1973:16, rskr 1973:195) får anslaget för innevarande budgetår vid behov dessutom överskridas med högst 8 milj. kr. för att betala gjorda åtaganden beträffande statsbidrag till skyddsrum m. m. Om detta belopp helt tas i anspråk kommer bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 att vara (54 900 000 + 14 948 000 + 1 893 000 - 21 061 000 + 9 493 000 - 8 000 000) 52 173 000 kr.

Beställningsbemyndiganden och betalningsmedel (1 000-tal kr.)

Primäruppdrag m. m.	1973/74		1974/75			
			Civilförsvars- styrelsen		Dep. chefen	
	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.
Civilförsvar:						
Förvaltning	-	28 126	-	25 461	-	25 837
Utbildning av civilförsvars- personal m. m.	-	22 117	-	30 693	-	27 831
Civilförsvars- utbildning av allmänheten	-	2 391	-	2 514	-	2 514
Underhåll och förrådsverk- samhet	-	18 646	-	20 598	-	20 758
Materielan- skaffning m. m.	54 828 ¹	29 951	27 200 ²	35 614	25 000	32 639
Anskaffning av skyddsrum m. m.	16 841 ³	29 443	56 502 ⁴	31 727	56 502	31 727
Forskning, för- sök och ut- veckling	-	1 100	-	1 200	-	1 200
Kostnader		131 774		147 807		142 506
<i>Tillkommer:</i>						
Till Kungl. Maj:ts dispo- sition	-	4 948 ⁵	-	-	-	1 713 ⁵
<i>Avgår:</i>						
Reducering på grund av över- planering	-	1 104	-	1 944	-	1 944

Primäruppdrag m. m.	1973/74		1974/75			
			Civilförsvars- styrelsen		Dep. chefen	
	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.
Beräknat belopp utöver civil- försvarets ut- giftsram för att täcka tidi- gare åtaganden beträffande statsbidrag till skyddsrum m. m.	-	-8 000	-	-10 000	-	-10 000
Intäkter	-	-5 408	-	4 850	-	-4 850
Medelsbehov	-	122 210	-	131 013	-	127 425
Bemyndigande- behov	1 71 669	-	83 702	-	81 502	-

¹ Därav 2 628 000 kr. i prisregleringsbemyndigande

² Därav 5,7 milj. kr. i prisregleringsbemyndigande

³ Därav 1 893 000 kr. i prisregleringsbemyndigande

⁴ Därav 21,6 milj. kr. i prisregleringsbemyndigande

⁵ Motsvarar beräknad medelsförbrukning utöver anslag på kapitalbudgeten

Personal

Personalkategori	Antal		
	1973/74	Beräknad ändring 1974/75	
		Civilförsvars- styrelsen	Dep. chefen
<i>Civil personal</i>			
Handläggande personal	115	of.	of.
Lärare	68	of.	of.
Övrig personal	397	+4	+2
	580	+4	+2

Civilförsvarsstyrelsen

A. Pris- och löneomräkning

Pris- och löneomräkningen innebär en kostnadsökning med 8 437 400 kr., varav 742 400 kr. avser höjt lönekostnadspålägg.

B. Uppgiftsförändringar

1. Förvaltning

Lokalkostnader för utbildningsanläggningar bör föras till primäruppdragsgruppen Utbildning av civilförsvarspersonal (3 971 000 kr.).

Vissa kostnader för telefonabonnemang bör föras till primäruppdrags-

gruppen Underhåll och förrådsverksamhet (−852 000 kr.).

För biståndsutbildningsnämndens verksamhet i Sandö behövs en växeltelefonist och en bilförare (+74 000 kr.).

2. Utbildning av civilförsvarspersonal m. m.

Vissa förskjutningar i utbildningsvolymerna mellan olika utbildningsanstalter ökar kostnaderna med 397 000 kr.

För biståndsutbildningsnämndens utökade lokaler i Sandö behövs två lokalvårdare (+74 000 kr.).

Ersättning till civilförsvarspliktiga med 60 kr./dag bör utgå i samband med övning (+2 990 000 kr.).

3. Underhåll och förrådsverksamhet

Lokalkostnaderna ökar genom att nya statligt förhyrda och andra förråd tillkommer som ersättning för vissa äldre förråd (+209 000 kr.).

4. Materielanskaffning m. m.

Materielanskaffningen bör inriktas på andra materielgrupper än under innevarande budgetår (+4 119 000 kr.).

Av begärda bemyndiganden avses 5,7 milj. kr. för prisreglering. Beloppet har beräknats enligt följande.

- a) omräkning av bemyndiganden för nya beställningar under 1974/75 från prisläge februari 1973 till prisläge februari 1975 enligt bedömd prisutveckling med 1,7 milj. kr.
- b) omräkning av den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 till prisläge februari 1975 enligt bedömd prisutveckling med 4 milj. kr.

5. Anskaffning av skyddsrum m. m.

För budgetåret 1974/75 behövs bemyndiganden att medge statsbidrag till byggande av skyddsrum m. m. till ett belopp av 56 502 000 kr. Bemyndigandena avses för att bygga och modernisera ledningscentraler, modernisera befolkningsskyddsrum och bygga observationsplatser, skyddsrum för framskjutna enheter och krigsbranddammar. Därutöver innefattar det begärda beloppet täckning för beräknade utbetalningar för statsbidrag till skyddsrum i undervisningsanstalter och trafikantskyddsrum samt för vissa kostnader i samband med kontroll av enskilda skyddsrum. För dessa utbetalningar har tidigare inte skett någon avräkning mot bemyndiganden.

Av begärda bemyndiganden avses 21,6 milj. kr. för prisreglering. Beloppet har beräknats enligt följande.

- a) omräkning av bemyndiganden för nya beställningar under budgetåret 1974/75 från prisläge februari 1973 till prisläge februari 1975 enligt

bedömd prisutveckling med 4,2 milj. kr.

b) omräkning av den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 till prisläge februari 1975 enligt bedömd prisutveckling med 17,4 milj. kr. Av detta belopp avser 9 991 000 kr. engångsuppräknings av bemyndigandeskulden från äldre prislägen för bemyndiganden lämnade före den 1 juli 1973.

Ändrade utbyggnadsplaner medför att medelsbehovet ökar med 430 000 kr.

På grund av överplanering bör medelsbehovet reduceras (−1 227 000 kr.).

6. Forskning, försök och utveckling

Medelsbehovet för olika utvecklingsarbeten ökar med 43 000 kr.

Departementschefen

I prop. 1974:1 (bil. 6 s. 43) har jag redogjort för de riktlinjer efter vilka civilförsvaret bör utvecklas i fortsättningen. Jag har vidare i det föregående förordat ett nytt system för civilförvarsutbildning samt en ny utbildnings- och förrådsorganisation. Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1974/75 och de bemyndiganden som behövs för verksamheten vill jag anföra följande.

Vid beräkningen av kostnaderna under primäruppdragsgrupperna har jag beaktat civilförvarsstyrelsens förslag till ändrad redovisning av vissa kostnader. Vid beräkningen av kostnaderna för utbildning av civilförsvarspersonal m. m. har jag inte beräknat medel för ersättningar till civilförvarspliktiga i samband med övningar. Däremot har jag beaktat behovet av två lokalvårdare till de lokaler som har tillkommit för biståndsutbildningsnämndens verksamhet i Sandö.

Som jag har nämnt i det föregående bör beställningsbemyndigandena för materiel och anskaffning av skyddsrum m. m. under innevarande budgetår räknas upp med 2 628 000 resp. 1 893 000 kr. för prisreglering. Tekniken med prisreglering av beställningsbemyndiganden har tidigare inte tillämpats för civilförsvaret. Övergången till det nya planerings- och programbudgetsystemet förutsätter dock att civilförsvaret i detta hänseende behandlas på samma sätt som det militära försvaret (jfr prop. 1972:75 s. 195). Jag avser därför att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att beslut om prisreglering av den del av civilförsvarets anslag för innevarande budgetår som avser materiel- och skyddsrumsanskaffning skall innefatta bemyndiganden till motsvarande belopp. De bemyndiganden jag i det följande förordar för budgetåret 1974/75 har prisreglerats på samma sätt som bemyndigandena för det militära försvaret.

För budgetåret 1974/75 beräknar jag att det för materielanskaffning behövs ett beställningsbemyndigande av 25 milj. kr., varav 5,7 milj. kr.

avses för prisreglering. För att betala beställningar som har lagts ut före den 1 juli 1973 med stöd av tidigare bemyndiganden behövs under budgetåret 675 000 kr. För beställningar med stöd av beviljade bemyndiganden för budgetåret 1973/74 behövs 20,1 milj. kr. Behovet av betalningsmedel för beställningar under budgetåret 1974/75 beräknar jag till 10 647 000 kr. Detta ger ett totalt behov av betalningsmedel för nästa budgetår av 31 422 000 kr.

Vid bifall till vad jag har förordat kommer bemyndigandeskulden för materielbeställningar den 30 juni 1975 att uppgå till 34 359 000 kr. Liksom tidigare bör det ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till vilken anskaffning som bör ske inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Beträffande anskaffning av allmänna skyddsrum m. m. vill jag erinra om att kommunerna inte är skyldiga att vidta statsbidragsberättigade åtgärder innan medel finns tillgängliga för beräknat statsbidrag eller riksdagen har lämnat bemyndigande till sådant bidrag.

Tidigare åtaganden beträffande statsbidrag till skyddsrum m. m. kan beräknas motsvara en bemyndigandeskuld om 52 173 000 kr. vid ingången av budgetåret 1974/75. Jag beräknar att bemyndiganden att medge bidrag dels till kommuner för att anordna allmänna skyddsrum m. m., dels till kostnaderna för enskilda trafikant- och skolskyddsrum m. m. för budgetåret 1974/75 behövs till ett belopp av 56 502 000 kr. Av detta belopp avses 21,6 milj. kr. för prisreglering, varav 9 991 000 kr. utgör en engångsuppräknig av den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1974 för bemyndiganden som har lämnats före den 1 juli 1973.

Jag beräknar ett medelsbehov av 20,5 milj. kr. för anskaffning av skyddsrum m. m. för nästa budgetår. Jag räknar dessutom med att anslaget vid behov får överskridas med högst ett belopp som motsvarar den för budgetåret 1974/75 återstående delen av de 30 milj. kr. som enligt riksdagens beslut (prop. 1972:75 s. 195, FöU 1972:17, rskr 1972:231) vid behov får användas under perioden 1972/73 – 1974/75 för att fullfölja gjorda åtaganden beträffande bidrag till skyddsrumsb byggande m. m. Jag räknar med att ett överskridande med ca 10 milj. kr. kan bli nödvändigt för detta ändamål under nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag har förordat beräknas bemyndigandeskulden för statsbidrag till anskaffning av skyddsrum m. m. den 30 juni 1975 bli $(52\,173\,000 + 56\,502\,000 - 20\,500\,000 - 10\,000\,000)$ 78 175 000 kr.

För forskning, försök och utveckling har jag beräknat medel för en oförändrad ambitionsnivå i förhållande till innevarande budgetår.

Min beräkning av det totala bemyndigande- och medelsbehovet framgår av sammanställningen över beställningsbemyndiganden och betalningsmedel.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att civilförsvarsmateriel beställs inom en kostnadsram av 25 000 000 kr.,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att statsbidrag utgår för anskaffning av skyddsrum m. m. inom en kostnadsram av 56 502 000 kr.,
3. till *Civilförsvaret* för budgetåret 1974/75 anvisa ett förslagsanslag av 127 425 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

Försvarsdepartementet

II 6. Civilförsvar: Anskaffning av anläggningar

1972/73 Utgift	5 254 812	Behållning	6 759 698
1973/74 Anslag	5 000 000		
1974/75 Förslag	8 200 000		

Verksamheten under anslaget omfattar nybyggnad av förråd för civilförsvarets mobiliseringsmateriel och centrala förrådsverksamhet samt nybyggnad av lokaler m. m. för statens civilförsvarsskolor.

Civilförsvarsstyrelsen

Medelsförbrukningen för budgetåret 1974/75 beräknas till 9 913 000 kr. enligt följande sammanställning.

Primäruppldrag m. m.	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
Civilförsvar: Anskaffning av anläggningar för delprogrammet Undsättning	
<i>Företag påbörjade före 1973--07-01</i>	
1. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	170
2. Revingeby. Utbildningsanläggning	323
<i>Företag påbörjade eller avsedda att påbörjas 1973/74</i>	
3. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	1 025
4. Rosersberg. Nybyggnad av förläggingsbyggnad och försörjningsbyggnad (etapp 4a)	3 500
5. Sandö. Utbildningsanläggning (etapp 2)	4 470 ¹
<i>Företag avsedda att påbörjas 1974/75</i>	
6. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	795
	10 283
Reducering på grund av överplanering	-370
Summa	9 913

¹ Varav 3,5 milj. kr. avser investering för biståndsutbildning.

1, 3 och 6. För fortsatt utbyggnad av förråd för civilförsvarsmateriel behövs 2 143 000 kr. för nästa budgetår, varav ca 1,3 milj. kr. för att slutföra nybyggnad av förråd som har påbörjats före eller under budgetåret 1973/74.

2. För att slutföra den pågående utbyggnaden av utbildningsanläggningen i Revingeby behövs 323 000 kr. för nästa budgetår.

4. Kungl. Maj:t uppdrog den 20 oktober 1972 åt byggnadsstyrelsen att låta uppföra en ny förläggningsbyggnad och en ny försörjningsbyggnad m. m. vid statens civilförsvarsskola i Rosersberg inom en kostnadsram av 7 440 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1971, vilket motsvarar 7 950 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1973.

5. Behovet av fortsatt utbyggnad (etapp 2) för utbildningsverksamheten vid statens civilförsvarsskola i Sandö har tidigare anmälts för riksdagen i prop. 1973:1 (bil. 6 s. 215). Byggnadsstyrelsen har redovisat förslag till byggnadsprogram för den fortsatta utbyggnaden. Kostnaderna angavs därvid till 7,8 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1972, vilket motsvarar 8,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1973. Av sist angivna belopp avser 5 070 000 kr. kostnader för lokaler för den bistånds- och katastrofutbildning som biståndsutbildningsnämnden bedriver vid civilförsvarsskolan. Dessa kostnader bör inte belasta utgiftsramen för civilförsvaret. För innevarande budgetår har 1 570 000 kr. för detta ändamål lagts till utgiftsramen i form av en tillfällig ramhöjning (prop. 1973:1 bil. 6 s. 44). På samma sätt bör (5 070 000 – 1 570 000) 3,5 milj. kr. ställas till förfogande för nästa budgetår. — Kungl. Maj:t uppdrog den 7 december 1973 åt byggnadsstyrelsen att utarbeta bygghandlingar för byggnadsföretaget.

Departementschefen

Jag beräknar i likhet med civilförsvarsstyrelsen medelförbrukningen under anslaget för nästa budgetår till 9 913 000 kr. I enlighet med vad jag förordat i prop. 1974:1 (bil. 6 s. 62) bör 3,5 milj. kr. som avser anskaffning av lokaler för bistånds- och katastrofutbildningen inte belasta utgiftsramen för civilförsvaret. Jag förordar att medel för nästa budgetår anvisas enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Objekt	Kostnadsram		Medelförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	1972-- 04-01	1973 - 04- 01	Faktisk t. o. m. 1972/73	Beräknad för			
				1973/74	1974/75		
A. Företag påhörjade före 1973-07-01							
1. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	14 111	14 961	13 107	1 684	170	—	-
2. Rosersberg. Förlägg- ningsbyggnad	1 260	1 260	1 232	28	—	70-05	71-08
3. Rosersberg. Anslut- ning till Käppala- tunneln	1 650	1 650	1 553	97	—	70-01	72-05
4. Revingeby. Utbild- ningsanläggning	6 300	6 300	4 977	1 000	323	70-02	74-10
5. Sandö. Utbildnings- anläggning (etapp 1)	3 260	2 660	2 467	193	-	72-05	74-06
Summa A	26 581	26 831	23 336	3 002	493	—	—

Objekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	1972- 04-01	1973- 04-01	Fäktisk t. o. m. 1972/73	Beräknad för			
				1973/74	1974/75		
<i>B. Företag påbörjade eller avsedda att påbörjas 1973/74</i>							
6. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	—	2 640	—	350	1 025	—	—
7. Rosersberg. Nybyggnad av förläggningsbyggnad och försörjningsbyggnad m. m. (etapp 4a)	7 950	7 950	—	3 500	3 500	73-08	75-02
8. Sandö. Utbildningsanläggning (etapp 2)	7 800	8 500	—	3 096	4 470	74-05	75-12
Summa B	15 750	19 090	—	6 946	8 995	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1974/75</i>							
9. Standardförråd för civilförsvarsmateriel	—	2 900	—	—	795	—	—
Summa C	—	2 900	—	—	795	—	—
Summa A-C	42 331	48 821	23 336	9 948	10 283	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	—	-370	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	—	9 948	9 913	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång			Medelsförbrukning	
Behållning	1973-07-01	6 760	1973/74	9 948
Anslag för	1973/74	5 000	1974/75	9 913
Anslag för (förslag)	1974/75	8 200	Beräknad behållning 1975-06-30	99
		19 960		19 960

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Civilförsvar: Anskaffning av anläggningar* för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 8 200 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Eva Dybeck

Innehåll

Försvarets datacentral	3
Nuvarande försöksverksamhet m. m.	3
Förslag till ny organisation	4
Remissyttrandena	5
Departementschefen	6
Ändrad utbildnings-, övnings- och förrådsverksamhet inom civil- försvaret	9
Inledning	9
Utbildning och övning m. m. för civilförsvarspliktiga	10
Nuvarande ordning	10
Förslag till nytt utbildnings- och övningssystem för det lokala allmänna civilförsvaret och verkskyddet	13
Utbildnings- och förrådsorganisationen	17
Nuvarande ordning	17
Förslag till ny utbildnings- och förrådsorganisation	18
Länsstyrelsernas synpunkter m. m.	22
Departementschefen	23
Anslagsfrågor	30
Flygvapenförband: Forskning och utveckling	31
Gemensam försvarsforskning	33
Försvarets datacentral	40
Civilförsvar	42
Civilförsvar: Anskaffning av anläggningar	49